

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS - Izhaja štirinajstredno med šolskim letom - Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/I, telefon 22-284 - Poštni predal 355-VII.
Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din - Št. tek. računa: 501-8-26/1.
Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 18. junija 1971

LETO XXII - Št. 12

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

RAZGOVOR Z DR. AVGUŠTINOM LAHOM, PREDSEDNIKOM PROSVETNOKULTURNEGA ZBORA ZVEZNE SKUPŠČINE

ŠOLA — OGLEDALO DRUŽBENEGA OKOLJA

V zvezni skupščini poteka sprejemanje ustavnih amandmajev, s katerimi se na novih osnovah utrjuje boljši razvoj našega družbenopolitičnega sistema. Ta potek zajema vsa področja našega družbenega življenja, tako tudi področje izobrazbe, znanosti in kulture. V zvezi z nastalimi vprašanji smo zaprosili za razgovor dr. Avgušтина Laha, predsednika prosvetno-kulturnega zbora ZS.

VPRAŠANJE: Tovariš predsednik, prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine je podprl načrt ustavnih amandmajev. To pomeni, da vse funkcije prosvete, znanosti in kulture pripadajo na republike. V zvezi s tem se pojavlja veliko nejasnosti. Eno od teh je tudi vprašanje: Kako se bo v novih okoliščinah izražala enotnost v prosvetni, znanstveni in kulturni politiki?

ODGOVOR: Vsaka politika, in tudi kultura v najširšem pomenu besede, pomeni usmerjanje aktivnosti k možnosti, potrebam in ciljem. Vsaka kulturna ali znanstvena oblast izraza nacionalne značilnosti, stopnja družbenega razvoja in povezanosti z materialno osnovo, določeno družbeno zavestjo, ideologijo, strukturo, program razvoja in povezanost z življenjem države. Vsaka kul-

tura in znanost mora temeljiti na svobodi znanstvene ali umetniške dejavnosti in ustvarjanja, toda vsaka kultura in znanost ne moreta — v celoti gledano — pretrgati vse zveze z bazo: morata se vključevati v družbene načrtne posege razvoja. Posebno zato, ker menimo, da so izobrazba, znanost in posredno tudi kulturne dejavnosti povezane z razširjeno družbeno produkcijo; saj ni razvoja brez trajnega izobraževanja, razvoja kadrov, napredka tehnologije in tehnike, izboljšanja organizacije dela, itn.

Imamo enotne osnove izobraževalnega sistema, isti tretman znanja, kvalifikacije in spriceval, enakopravnost vseh kultur in jezikov, hkrati pa imamo tudi različne potrebe. V regijah, kjer je med prebivalstvom več mladine, prevladujejo problemi šolanja mladine. Čez nekaj let se bodo ti problemi spremenili v probleme zaposlitve in nadaljnjega izobraževanja, šolanja. Iz kvantitete raste nova, višja kvaliteta. V razvitejših krajih je struktura prebivalstva drugačna in drugačne so tudi potrebe. Zato je zelo težko prilagajati veliki izobraževalni mehanizem dinamičnemu napredku posameznih krajev, ker se pojavljajo nove zahteve in vse, kar se dela, postaja dražje. Enotnost v tem pogledu vidim v

delitvi raziskovalnega dela, v prenašanju izkušenj, v skupni gradnji sistema in elementov. Soglasno smo podprli pobude za razvoj raziskav na sporazumno sklenjen programski osnovi in skupnem financiranju. V ustvarjanju prosvetne in kulturne politike vse bolj uporabljamo metode raziskovanja, družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Na tem temelji enotnost naše politike (kot tudi na enotnih osnovah našega izobraževalnega sistema). To pomeni večjo mobilizacijo vseh družbenih moči in sredstev za doseg ciljev tako oblikovane politike, upoštevanje vseh specifičnosti in vseh pravic delovnih ljudi in njihovih asociacij.

VPRAŠANJE: Na kakšen način se lahko ohrani enotnost šolskega sistema v Jugoslaviji?

ODGOVOR: Mislim, da sem svoje stališče že pojasnil v odgovoru na prvo vprašanje. Enotnost ni enoličnost. Enotnost se kaže v skupnih osnovah izobraževalnega sistema in v veljavnosti spriceval na vsem ozemlju, kar dokazuje, da se držimo konvencionalnih meril. Vsaka šola pa dela v določenem družbenem okolju in je njeno ogledalo. V samoupravnih socialističnih družbi se enotnost zrcali tudi v vzgojni vlogi šole in v ne-

govanju vseh pridobitev, ki so osnova enotne Jugoslavije. Enotnost je tudi v načelu, da je vsaka šola kulturno žarišče, čeprav razvija posebnosti nacionalne kulture. Tudi znanje in znanstveni dosežki so isti. To je enotnost, izražena v bistvenih ciljih in nalogah na samoupravnih osnovah. Mislim, da je taka enotnost nedvomna.

VPRAŠANJE: Kakšna je usoda znanstvenih ustanov, kakšna je usoda projektov, ki so dogovorjeni ali že v gradnji, ki pa imajo vsedržavno pomembnost? Kako bodo potekali v prihodnosti delovni dogovori za osnovne znanstvene raziskave?

Tov. dr. Lah je odgovoril, da se z decentralizacijo in ukinitvijo zveznega fonda odpirajo nove poti za vse raziskovalne in znanstvene organizacije. Po določenih načelih seveda: samoupravljanje v znanosti, združevanje v skupnosti, dogovarjanje projektov in financiranja po njihovi pomembnosti. Znanost je treba usmeriti predvsem na tiste naloge, ki so pomembne za srednjeročni razvojni načrt in uresničitev nacionalnega programa. Vsaka znanstvena ustanova si mora sama najti svo-

(Nadaljevanje na 7. strani)

NOVI NAROČNIKI PO NAŠIH ŠOLAH

Branik — 2, Gostinska šola, Bled — 1, Brezovica — 1, Brežice — 2, Celje — 1, Dvorjane — 1, Grad — 1, Gorenja vas — 1, Horjul — 1 HRVATINI — 4, KOSTANJEVICA KRKA — 5, LJUBLJANA — 10, OSN. ŠOLA „DRAGO LUGARIČ“ — 4, LENDAVA — 4, Lesično — 1, OSN. ŠOLA „SLAVA KLAVORA“ — 8, MARIBOR — 8, Podgorje pri Sl. Gradcu — 1, Zgornja Velka — 2, ŠIC RAZNIH STROK, MURSKA SOBOTA — 6, Mežica — 1, Maribor — 2, Ptuj — 3, Nižja glasbena šola, Ormož — 1, Početrtek — 1, Poljane nad Šk. L. — 2, Stojno selo, Rogatec — 3, Radeče — 1, Slivnica, Ore hova vas — 1, Slov. Konjice — 1, Škofja Loka — 1, Šmarje pri Jelšah — 1, Turnišče — 2, Velenje — 2, Videm pri Ptuj — 1, Zreče — 2, Zgor. Ščavnica — 1.

Skupaj (od prejšnje številke): 78.

Za skladno znanstveno pedagoško delovanje

O vlogi pedagoškega inštituta v prihodnjih letih, njegovih nalogah in financiranju v letu 1971, oblikovanju sistema nenehnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, financiranju znanstveno-raziskovalnega dela in izrednega študija na visokošolskih zavodih v tem letu, projektih za modernizacijo dela v vzgojno-izobraževalnih zavodih idr. je razpravljal izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti na seji 14. junija.

Pomembna in pozornost vredna je bila napoved, da bo pedagoški inštitut v prihodnjih letih razširil svoja raziskovanja in postal usklajevalac znanstveno pedagoškega dela na Slovenskem. Taka preusmeritev — iz prejšnje ozke zaprtosti — je

hkrati obet, da bomo v doglednem času vendarle dobili jasne odgovore na pereča vprašanja naše šolske prakse, pa tudi koncept, po katerem bo mogoče izoblikovati ustrezen sodoben

(Nadaljevanje na 3. strani)

KOLIKO STANE ŠOLAR?

Obracunavanje, koliko stane današnji šolar oziroma točneje — kolikšni so stroški njegovega šolanja, nehoti spomni na jens: na gnečo v knjigarnah in na tožbe staršev — kako draga je današnja šola. Pa smo rekli pred leti, da mora biti obvezno osnovno šolanje brezplačno, tako da bo teh dobrin deležen vsak učenec, ne glede na to, v kateri občini in v kakšnem okolju živi: mestnem, industrijskem ali kmetijskem.

Zavod za šolstvo SRS je pripravil letošnjega marca gradivo o tem, koliko mora plačati družina za osem let šolanja otroka v osnovni šoli. Popisali so trideset osnovnih šol, mestnega, pretežno industrijskega in pretežno kmetijskega okolja in predstavili stroške za nakup obvezne opreme za vse učence pa tudi za tisto, kar učitelji učencem priporočajo, ni pa obvezno (izdatki za prehrano, mladinski tisk, članarine za organizacije učencev in zavarovalnino).

Za ilustracijo različnih zahtevnosti v šolah posameznih okolij si oglejmo naslednje podatke: Največ denarja izdajo starši za zvezke, risalne liste in razni pribor za pouk, in sicer v osmih letih — v mestnem okolju od 528,20 do 2.200,05 din, v industrijskem okolju od 753 do 1.704 din in v pretežno kmetijskem okolju od 476 do 1.329 din.

Za izlete, ekskurzije in športne dneve pa za nakup različnih materialov in opreme brez pribora za likovni, tehnični pouk, telesno vzgojo in gospodinjstvo izdajo v osmih letih starši mestnih otrok od 289,90 do 2.436,16 din, starši v pretežno

industrijskem okolju 557,60 do 1.851,15 din, v kmetijskem okolju pa le 239,50 do 1.177,90 din.

Na tretje mesto so v gradivu uvrščeni stroški za prehrano in šole nato stroški za učbenike, priročnike in delovne zvezke. V mestih dajo starši za učbenike in priročnike od 550,70 do 1.074,85 din, v industrijskem okolju od 590,90 do 1.067,20 din in v kmetijskem od 533 do 938,20 din.

Greenki občutki se porajajo zlasti ob številkah, ki predstavljajo stroške obiskov gledaliških predstav, koncertov, muzejev, pa tudi raznih nabiralnih akcij, nakupa šolskih halj, fotografiranih posnetkov ob koncu šolskega leta itn. V ta namen porabijo v mestih od 48,70 do 1.002,20 din, v industrijskem okolju od 54 do 1.544,50, v kmetijskem pa le od 18,50 do 621,40 din.

Po podatkih, navedenih v gradivu, gre najmanj denarja za mladinski tisk (v mestnem in industrijskem okolju od 100 do največ 467 din, v kmetijskem pa le 68,50 do 182,50 din). Slišati pa je, da prispevajo za to dejavnost precejšen delež tudi šole — kjer to seveda zmorejo.

Največ denarja porabijo starši učencev petega razreda: v mestu 297,20 do 1.845,61 din, v industrijskem okolju od 330 do 1.101,70 din in v kmetijskem od 714,20 din. Po številčni lestvici mu sledita osmi in četrti razred.

Zavod za šolstvo posebej opozarja na to, da postavljajo šole in učitelji različne zahteve, da se poraja že v naši osnovni šoli vrsta akcij, ki povzročajo

diskriminacijo, in končno, da je kljub vztrajnemu deklariranju o brezplačni osnovni šoli ta še vedno zadeva posameznika in njegovih finančnih zmogljivosti. V mestih stane šolanje enega otroka v osmih letih od 2.368,95 do 8.859 din, v industrijskem okolju od 2.595,29 do 7.959,25 din in v kmetijskem od 2.065 do 5.521,60 din.

Sicer pa, nikoli ni prepozno: v letošnjem, dovolj zgodaj pripravljenem gradivu, spodbuja zavod za šolstvo k takojšnjim ukrepom za postopno uvajanje brezplačnih učbenikov, apelira na večjo družbeno pomoč pri širjenju kakovostnega mladinskega tiska in k uvajanju drugih brezplačnih potrebščin za pouk. Temeljne izobraževalne skupnosti naj bi že v prihodnjem šolskem letu (1971–72) zagotovile denar za brezplačne učbenike v 1. razredu osnovne šole, nato pa naj bi jih uvedli vsako leto v en naslednji razred. Dopolnjevanim občinam naj bi pomagala republiška izobraževalna skupnost, bolj zavzeto kot doslej pa naj bi nadaljevali tudi akcijo zbiranja učbenikov.

Vse to daje slutiti, da se bodo zadeve počasi vendarle obrnile na bolje, seveda, če bo napovedana akcija razgibala ne le šole, temveč tudi občine. In če se bo zamisel o brezplačnih učbenikih začela postopno uresničevati, bodo podatki o druginji šolanja v prihodnjih letih prav gotovo bolj optimistični in številčna lestvica bolj izravnana, ne glede na relacijo dežela-mesto.

M. K.

SAMI NA POTI V PRAKSO

Vse lepo in prav naj bi bilo v šoli prihodnosti: v taki, z modernimi učnimi pripomočki in za vse novo navdušenimi učitelji. Z ljudmi, ki bi ti iskreno rekli „dober dan“, ko se prideš predstaviti za novega učitelja.

Pravijo, da je stara šolska idiličnost umrla, saj si je današnja šola nadela preobleko modernizacije, ki terja sposobnost nenehnega prilagajanja novemu, učiteljevo vztrajnost nadaljnega izobraževanja. Učiteljski poklic je spet pridobil svojo veljavnost. Tako v teoriji – v praksi pa...

Kako gledajo na svojo bližnjo prihodnost absolventi ljubljanske pedagoške akademije? Ob zatonu letošnjega šolskega leta – njihovega četrtega semestra – smo se pogovarjali z absolventi oddelka za razredni pouk: Jožico Ivanšek, Ljubo Sibila, Mari Skrubla, Milanom Bavdžem in Florjanom Bergantom. (Njihovi odgovori so bili bolj ali manj enotni, zato navajamo povzetek.)

Za uvod stereotipno vprašanje: vse ali vsaj nekaj o učiteljskem poklicu. Kako je s to veljavo, učiteljevim ugledom?

– Še vedno smo prepričani, da ima učiteljski poklic tudi danes precejšnjo veljavo: če se je učitelj ugled na vasi zmanjšal – v primerjavi z nekdanjim učiteljem, ki je bil osrednja osebnost v tistem okolju – se je po drugi strani povečal – s prizadevanostjo, da tudi podeželskega otroka usposobi za nadaljnje šolanje. Do tega, da to veljavo izgubiš, pa je samo korak: če prideš kot začetnik službovat v oddelčne kraje. Za službovanje v takem okolju smo namreč danes premalo usposobljeni. Na vasi, kjer bi moral učitelj s svojim delom ustvariti žarišče kulturno-prosvetnega življenja, se s preozko izobrazbo ne znašješ in potoneš – s svojim idealizmom vred. Učitelj pa bi moral biti ustvarjalec, entuziast v iskanju novega in kritični ocenjevalec svojih dosežkov.

Za učitelja – začetnika je najbolje, če pride službovat v kraj, od koder je doma, v okolje, ki ga pozna.

Osnovni problem mladih učiteljev je prav to, da ponavadi ne pridejo na šolo z večjim kolektivom – temveč na podružnično šolo. Tako životarijo brez mentorstva v krajih, kjer ni ne ustreznih kulturnih ustanov, knjižnic niti ljudi, s katerimi bi se posvetovali. Ko prideš, si pripravljen delati, navdušuješ se za modernizacijo, potem pa razbiješ svoj optimizem ob resnici, da na šoli, kamor si prišel, ni niti najpotrebnejših učnih pripomočkov niti volje niti možnosti, da bi jih nabavili.

Mlad človek nujno potrebuje pedagoško vodstvo – čimveč posvetov z mentorji. V proizvodnji je za to poskrbljeno, v prosveti pa...

In kakšne so možnosti za zaposlitev?

– Razpisov je veliko, prednost pa imajo ljudje s prakso. Naša perspektiva je podružnična šola. In kaj je pri tem narobe? Ni priložnosti, da bi se tedaj, ko imaš največ volje do dela – lahko praktično ob izkušenih učiteljih strokovno usposobil in uveljavil.

Presenečeni smo tudi, da nas silijo v oddelke podaljšane bivanja. To delo je za nas najmanj primerno, saj zahteva veliko pedagoških izkušenj, poleg tega pa ne dopušča, da bi se izpopolnili pri delu s svojega področja.

Koliko vas je pri tem usposobila akademija, kakšna je bila njena vloga pri pripravljanju na srečanje s prakso?

– Čutimo, da se nismo samo strokovno izoblikovali, temveč tudi človeško, celo tako, da se ne ustrašimo prepadov in nesporazumov, ki utegnejo nastati. Radi bi našli pot do človeka, sposobni smo prilagajanja.

Kakšen je bil vaš študij na akademiji? Ali je bil tak, kot ste si ga predstavljali? Vam je dal dovolj znanja na pot?

– Lahko trdimo, da je prav na našem oddelku za razredni pouk pravo študentovsko življenje. Povezani smo med seboj, saj smo vsi imeli za prvo stopnico našega šolanja pedagoško gimnazijo: od prvega trenutka smo vedeli, da želimo postati učitelji (kar mnogim, ki so vpisali predmetno skupino, v prvem letniku še ni bilo jasno!). Tudi s profesorji imamo dobre stike, mnogo boljše kot študentje na predmetni stopnji.

15-LETNICA

Ponovno vabimo vse maturante petega letnika mariborskega učiteljskega (letnik 1956) na srečanje ob 15-letnici mature.

Kraj srečanja smo spremenili.

Srečanje bo 26. junija ob 18. uri v gostilni VULKAN v MARTJANCIH (3 km iz Murske Sobotne v smeri Moravskih Toplic – avtobusi vozijo vsako uro).

Srečanja ni mogoče organizirati, če ne vemo za število prijavljenih. Zato ne odlašaj! Takoj pošlji 50 dinarjev na naslov: Ljubljanska banka, podružnica Murska Sobota štev.: 512-620-2-72000-17064/5.

NA SVIDENJE V MARTJANCIH!

Vabijo: Prekmurci

Celo med predavanji najdemo čas za odkrit pogovor.

Pogrešamo pa svojo vadnico, šolo, na kateri bi se lahko nemoteno praktično usposabljali. To je sicer že deset let stara želja študentov naše šole, pa je ostala vse do danes neuresničena. Premalo imamo hospitacij, pogrešamo povezanost z učitelji praktiki in z ravnatelji šol, ki bi nas lahko seznanili s pedagoškimi problemi. Zato ker nimamo hospitacijske šole, smo bili med študijem za marsikaj prikrajšani: individualnega pouka nismo videli, kombinirani pouk je za nas neznanka. Sodobna akademija bi morala pripraviti učitelja – dobrega organizatorja, govornika itn. Povezana bi morala biti s svojimi nekdanjimi študenti; le tako bi bilo mogoče ugotavljati pomanjkljivosti študija. Dokler ne bo akademija imela ustreznih pogojev za delo, se bo kolo naše pedagoške prkse vrtelo nazaj.

Govorimo tako, kot da bi imeli pri svojem prihodnjem delu popolno svobodo – so mi rekli ob koncu pogovora. Resnica bo seveda precej drugačna: težko bo uveljaviti svoj prav, tako kot je bilo to težko mladim v vseh časih in poklicih. Namesto mentorstva bodo dobivali občasne nasvete, ki jim bodo verjeli ali pa tudi ne. Če hočeš verjeti, moraš biti prepričan – so mi zatrjevali.

In prepričali so me, ko so povedali, da se boje zavrženih prošelj na razpisana delovna mesta, pa tudi o tem, da so izbrali poklic razrednega učitelja nepreračunljivo, iz čistega veselja do svojega dela.

MARJANA KUNEJ

Valentin F. ROZANCEV ZSSR

V ljubljanski Mestni galeriji bo odprta do konca tega meseca izredno privlačna in zanimiva razstava II. mednarodni bienale karikature brez besed. Organiziralo jo je časopisno podjetje Paviljon, pokroviteljstvo pa je prevzel predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stane Kavčič. Razstavlja stoosemnašt avtorjev iz šestnajstih dežel. Najštevilnejše je udeležena Jugoslavija (avtorjev), sledijo ZSSR (20), ČSSR (15), Bolgarija (8), Švica (7), Romunija (6), Poljska (5), Francija (4), DR Nemčija, ZR Nemčija, Turčija po dva ter Danska, Italija, Madžarska, Norveška in Velika Britanija s po enim avtorjem.

Kakovostna raven razstavljenih del je brez izjeme visoka, lahko bi z gotovostjo trdili, da predstavljajo visoko šolo karikature in ima brez dvoma vpliv na razvoj te vrste likovne dejavnosti pri nas. Zanimivo vzporednico z dogajanjem na torišču sodobnega slikarstva, čeprav ima karikatura svoje zakonitosti. Tudi vsebinsko je širina razstavljenih del bogata in pestra ter zajema vse vrste žanra, od situacij, komike do meditacije ter protesta in angažiranosti.

Ob obisku razstave nas spodbudita k razmišljanju predvsem dva zanimiva pojava. Prvi je množični odziva, kar je pri likovnih razstavah redkost. Z vsoto utemeljenosti se lahko sprašujemo, kje so vzroki za upadanje obiska razstav ter obravnavamo razstavo kot izrazit kazalec dejavnikov, ki vzpostavljajo živ stik z občinstvom. Drugi pojav je čas, ki ga ogled razstave zahteva. Razstave namreč ne moremo preteči, kot to lahko storiš ob ogledovanju slikarske in kiparske zbirke. Vzroki so seveda jasni: razumljivi: sleherno karikaturu je treba razvozlati. Vendar tiči tudi v tem pojavu kanček vzroka razmišljanje o zahtevnosti na relaciji umetnina–gledalec.

KIAR MESI

Angleščina, nemščina, ruščina

Tudi letos je bilo tekmovanje srednješolcev v znanju tujih jezikov, kakor ga prireja vsako leto Društvo za tuje jezike in književnost SRS. Tako se je zbralo na 3. republiškem tekmovanju v Ljubljani na II. gimnaziji v Šubičevi ulici 234 srednješolcev iz zaključnih razredov gimnazij in strokovnih šol iz vse Slovenije, da bi pomerili svoje sile v znanju angleščine (153), nemščine (42) in ruščine (39). V angleščini je „tekmovalo“ 21 gimnazij od skupno 34, kjer se poučuje angleščina, v nemščini 11 gimnazij od 25 in v ruščini 13 gimnazij od skupno 22. Tekmovalo je samo 9 strokovnih šol.

TEKMOVALNO GRADIVO

1. Angleški test je preverjal, kako razumejo dijaki brano besedilo, kako obvladajo besedni zaklad, dialog je bilo treba postaviti v indikativni govor, prepozicije in adverbe v dano zgodbo, izgovor je preverjal tako, da je bilo treba v skupinah besed podčrtati tiste, ki se rimajo, spis The escape of a Prisoner of War pa je bil podan v 12 točkah in je moral obsegati približno 200 besed. Skratka, test je osvetljeval znanje dijakov z več strani: razumevanje pisanega jezika, besedni zaklad, košljivejša poglavja iz angleške slovnice, pismeno izražanje, ki je sinteza poznavanja besed in struktur, ter izgovorjavo. Glede na različne pogoje učenja in zato tudi znanja so bili dijaki ocenjeni po treh merilih, razdeljeni v tri skupine: na gimnazijce, ki se učijo angleščine intenzivno, na tiste, ki se učijo navadno,

in na dijake strokovnih šol. Kot doslej so ocenjevalci ocenjevali naloge, ne da bi vedeli za ime tekmovalca ali šole, s katere prihaja.

2. Nemški test je obsegal test slušnega in bralnega razumevanja, test struktur, test sposobnosti izražanja ter spis z iztočnicami (po izbiri: Photographieren – mein Hobby, Besuch in einer Fabrik, Ljubljana – die Stadt der Europa – und Weltmeisterschaften, Vor – und Nachteile des Lebens in einer Grossstadt, Fernsehen – die beliebte Freizeit vieler Menschen, Wo kann man Sprachkenntnisse gebrauchen?).

3. Tekmovalci v ruskem jeziku so imeli podoben test kot tekmovalci iz nemškega jezika. Prosti spis je imel naslov: Moje domače mesto ob šestih zvečer.

USPEH

Uspeh tekmovanja je bil na splošno zadovoljiv. Raven angleščine je na gimnazijah vsako leto višja. Tudi dijaki s strokovnih šol so se letos odločno bolje odrezali kot lani. Škoda le, da jih je tako malo prišlo na tekmovanje. V znanju nemškega in ruskega jezika so rezultati zadovoljivi, le v obvladanju struktur in pisanju prostega spisa so nekoliko šibki.

Korektore testov so opravili: za angleški jezik prof. T. Srebot in prof. M. Klander, za nemški jezik prof. E. Andoljškova in prof. M. Smolej ter za ruski jezik lektor J. Zor in lektorica M. Remneva.

Najboljši tekmovalci: Janez Resman (an), gimnazija Jesenice,

Edvard Bogataj (an), TSS za elektro stroko Ljubljana, Ingrid Kline (prav gimnazija Murska Sobota, Brk K. Zelič (ne), ESS Celje, Jasna Punžnik (ru), gimnazija M. Zidanske, Maribor.

RAZGLASITEV REZULTATOV

V torek, 11. maja 1971 je bil v prostorih zavoda za šolstvo SRS člena razglasitev rezultatov 3. republiškega tekmovanja srednješolcev v znanju tujih jezikov. Prijetnega čenja so se udeležili tov. Viki Troha, zastopnik republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, ki omogočilo uspešno tekmovanje prof. Inka Štrukljeva, zastopnik zavoda za šolstvo SRS, predsednik Društva za tuje jezike in književnost SRS prof. Fedora Umelek, korektorji testov, člani društva 22 najboljših tekmovalcev. Po uspešni besedi predsednice so razdelili priznanja, knjižne nagrade in posilili tekmovalce. Tekmovanje v znanju francoskega jezika je bilo marca 1971, priredilo pa ga je širšo Alliance française. Od 27 gimnazij, na katerih poučujejo francosščino, sta se tekmovanja udeležila 202 dijakov z 22 gimnazij. Dijaki pisali prosti spis z naslovom: La est belle pour celui qui sait la couvrir (Življenje je lepo, če znaš odkriti). Ker je tekmovanje v znanju francoščine vključeno jugoslovansko in evropsko tekmovanje, bodo uspehi tekmovalci znani šele junija 1971.

VALTER BR

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

1 šola in 2 ravnatelja

Postranska stvar je, na katerem kontinentu je prišlo do zatiklaja te vrste. Kožni pigment namreč nima nič opraviti s človeškimi pravicami.

Če še tako nerad, se je vendarle znašel v pokoju. Ker se pa nikakor ni mogel posloviti od šole, si je izgovoril nekaj ur honorarnega pouka kot zapeček in duševni preužitek. Tako je ostal na šoli in postal „stari“.

Njegov naslednik je kot „novi“ v tem razmerju doživljal najneprijetnejše čustvo, ker vzlic uradni jasnosti ni bilo jasno, kateri je pravi. Tako je šola imela dva ravnatelja, katerih eden je šefoval legalno, drugi pa ilegalno.

„Stari“ se je prilepil na šolo ko lastovičje gnezdo. Zdaj je utegnil podvojeno uživati vse naprave in ureditve – plodove svojih aktivnih let. Z očmi je božal zidove in stebrišča, katerih rast je spremljal od vogelnega kamna. V odmorih se je sprehajal z učitelji po avlah in se spotoma pasel na svojih zbirkah v dolgi vrsti vitrin, kot da jim hoče zaupati svoj strah; čeprav „novi“ pomalem že preureja in uveljavlja svoj okus – teh zbirk, trajnih spomenikov mojega znanja se pa menda ne bo dotikal...

Čut za korektnost mu ni dovoljeval, da bi učitelje izzival k izjavam o počutju pod „novo vlado“, vendar si ni mogel kaj, da ne bi pogovora napeljal tudi tako, da so izjave (iskrene ali neiskrene) vzlic temu prihajale: – Prej je bilo več reda in discipline... Tudi zbornica je ob svojo homogenost... Pozna se odsotnost čvrste roke... On pa je modro odgovarjal: Kar se ni, pa še bo, le pustite

čas... (V sebi je morda trepetal: Kdo ve, če ne bo povsem razmajal arhitekture mojega truda...)

Kadar ni imel prav nobenega opravka v hiši, se je zadrževal med nasadi šolskega parka, ki ga je bil sam uredil iz grobljaste ledine. Ob hišniku vrtnarju, ki je nekaj izkopaval, se ustavi na besedo, dve: Kaj pa počnete, Peter? – saj vidite! Novi šef meni, da je teh cipres več ko preveč. Pravi, da noče imeti „britofa“ ob šoli. – „Stari“ pa, kot da ga je zmrnila slana: škoda teh lepih kultur, pa toliko sva se namučila, Peter, da sva jih znosila k šoli... – Peter, ki se ni hotel zameriti ne enemu ne drugemu, zmigne z rameni: Kaj se hoče, komanda je komanda...

Ob takšnem nihanju „vremena“ je šola prejadrala polletje. Konferenca je pokazala prve rezultate pod „novo vlado“ – občutno znižanje povprečja. Učiteljem, ki jih je še zmeraj vezala moralna prisotnost „starega“ in so mu tudi v formalnih odnosih še priznavali stari nastov, se je zdelo, da konferenčno ozračje še nikoli ni bilo tako soparno kot tedaj, ko je bilo vseh strah, kdaj bo iz tega, z elektroni nabitega molka v nekoga strahotno treščilo. Pričakovana strela je hkrati merila v tisto gubo možgan, kjer je nastajalo spoznanje, da je nekdo tu odveč. Toda razšli so se z nerazglašeno sopolico v sebi.

Okrog prvega so „starega“ poklicali v pisarno, naj vendar že dvigne svoj honorar. (Kakopak, saj ni visel na šoli zavoljo zaslužka.) Tedaj ga je „novi“ povabil na „vljudnostni“ obisk med štirimi očmi.

... Prišla sva do kritične točke, ko se odpira vprašanje, kdo od naju bo vodil šolo v prihodnje: Jaz ali ti – je rekel „novi“ – oba je ne moreva.

– „Stari“ skoraj brez diha: Kakšno vprašanje...

– Tako je! Ves kolektiv je nabit z dilemo o najinih sposobnostih. Padev uspeha je obvisel nad mojo glavo. O tem bodo jutri čivkali že vrabci!

– Kaj pa sem jaz kriv pri tem? Rečem lahko le to, da je bil lanski uspeh bistveno boljši od sedanjega.

– Bil, a zakaj? Se ne spominjaš, da si hodil od oddelka oddelka in predpisoval, koliko učencev mora izdelati, da bo vpreče dosegel odstotek, ki si ga planiral?

– To je bilo drugače. Direktive so prišle od zgoraj in...

– In zato, ker jih letos ni, si ti velik, jaz pa majhen in name tebe naj goitam kašo, nad katero si umivaš roke!

– Razmere se pač spreminjajo, z njimi pa pogoji.

– Morda, zlasti pa režimi... Jaz nisem absolutist, ne hrepe po diktaturi, ne vsiljujem učiteljem za vsako ceno svojih pogledov in metod, ker hočem, da vsak misli in dela s svojo glavo. Ti pa nisi dal dihati, vztrajal si na svoji „direktorski liniji“.

– Jaz da sem bil tak?

– Najbrž se tega nisi nikoli zavedal. Od svojih idej in prepričanj si bil pač obseden kot Aleksander ali Napoleon...

Rad bi mu še oponesel, kako žolčno je bil zagrizen v kasarni red, češ da ga le ta varuje anarhije; kako ljubosumno je odganjal hiše celo učitelje s permanentno pripravljenim vprašanjem: kaj še delate tu? ..., a mu je prizanesel, ker je začutil, da mu zasluže „starega“ z močjo radijskih žarkov vendarle prebijajo rečene in neizrečene očitke.

Pomirjeno, malodane toplo mu je rekel le še: Marsikomu nedvomno ostal v spominu kot vzor ravnatelja, ali jaz kljub temu ne potrebujem tvoje asistencije. Dokler boš tu, mi ne more uspeti nobeno delo. Verjemi, da te želim spoštovati in zato te rotim, zapustiš šolo, kjer bo – to zagotavljam – na častnem mestu tvoj portret. Na odru si odigral, tvoje mesto je v auditoriju. Sprejmi usodo, ki čaka tudi mene, ko pride moj čas...

Po tem „vljudnostnem“ obisku, ki je res ostal med štirimi očmi se je „stari“ odreknil zapečka v šoli, „novi“ pa je postal ravnatelj brez pridevka. In življenje na šoli je steklo kakor bludarna, umirjena reka.

JANEZ LAM

P. S.: Vsakršna podobnost s konkretnimi situacijami in dogodki povsem naključna.

NOVOSTI V PEDAGOŠKI TEHNOLOGIJI

V stilno močno različnih subotičkih občinskih „kućah“, stari in novi, je bil od 17. do 22. maja 1971 pod pokroviteljstvom Zveznega sveta za izobraževanje in kulturo, ob sodelovanju UNESCO, OECD-CERI in Zavoda za organizacijo dela in poslovanje pri tamkajšnji ekonomski fakulteti mednarodni seminar o novostih v pedagoški tehnologiji. Na seminarju so predavali domači in tuji strokovnjaki, prisostvovalo pa mu je okoli 180 udeležencev iz raznih krajev države (od tega 9 iz Slovenije).

Izvajanja posameznikov so imela toliko večjo strokovno vrednost, ker so bila dopolnjena z izsledki praktičnega eksperimentiranja na področju vzgoje in izobraževanja. Seminar ni imel intenzivnega značaja le v vsebinskem, temveč tudi v tehnično-organizacijskem pogledu. K temu je pripomoglo sočasno izvajanje referatov, demonstriranje nekaterih rekvizitov in aparatov za programiranje delovne enote programiranega pouka, televizije in kompijske tehnike, prikaz delovanja terminala pri računalnem centru v Subotici in začetost ljudi v skupščini občine in na ekonomski fakulteti v Subotici za to, da bi seminar čimbolje uspel.

Glavni segmenti šestdnevnega dela so bili:

1. programirani pouk
2. uporaba kompijske tehnike pri pouku
3. uporaba televizije pri pouku.

ZAKAJ SO POTREBNE NOVOSTI V POUKU?

Poudarjena sta bila dva dejavnika, ki dobivata iz dneva v dan vse večji pomen: razvitost proizvodnih sil in mesto človeka v procesu dela in življenja.

Sistem vzgoje in izobraževanja doživlja danes pri nas in v svetu velike preobrazbe in nasprotja med tradicionalnim in novim. Znanost in tehnika se razvijata tako naglo, da se celokupen fond novega znanja in informacij porabi v nekaj deset letih, medtem ko človekove možnosti spoznavanja te znanstvene vedno bolj zaostajajo. Strokovnjaki celo napovedujejo, da se bo ta trend večal v geometrijskem zaporedju. Pravkar navedeni paradoksi terja modernizacijo vzgojnoizobraževalnega procesa v tem smislu, da se temeljito preizkusi mesto in vloga učitelja in učenca v tem procesu, kar je mogoče doseči s spremembami v vsebini, sredstvih in metodah vzgojnoizobraževalnega dela.

Individualizacije pouka na osnovah programiranega učenja, oddaj radia in televizije, kompijske tehnike idr., upoštevanju potrebe človeka v samostojnem delu (pravni družbi).

Ko je Neuman, strokovnjak za izobraževanje učiteljev pri UNESCO, govoril o vidikih razvoja pedagoške tehnologije v svetu, je med poglavitnimi dejavniki za uvajanje novosti v prakso navedel veliko število ponavljajcev v

klasičnem sistemu šolanja, nizko kvaliteto pouka, ki je tesno povezana s pomanjkljivo strokovno usposobljenostjo učiteljskega kadra, neustreznost ravnanja v tem, da učence izobražujemo za svet računalnikov, ne da bi se poprej — le med šolanjem — seznanili s tehnologijo. Pedagoško tehnologijo so doslej uporabljali le kot dodatek obstoječemu sistemu in odpor učiteljev (proti novemu nasploh) je bil večkrat glavni razlog, da ni bilo boljših rezultatov.

Tega delikatnega dela naj bi se lotili z „analizo sistema“, pri čemer bi naj določili cilje in sredstva, uredili financiranje, predvideli metodološki pristop, izvedli analizo možnosti in planirali v smislu geografskih in demografskih pogojev.

Tehnološko intenziviran pouk je za sedaj dražji od klasičnih oblik, vendar se stroški na uspelega učenca naglo znižujejo.

Poročilo angleškega znanstvenika Taylorja in razprava sta prinesla nekaj svežih misli na temo o virih in metodah učenja. Izvajanje je bilo osredotočeno na problem učenčeve aktivnosti pri učenju („selfmanagement“). Gre za odnos tistega, ki se uči, do vira informacij, ali z drugimi besedami: „učim me“ (pasivno) in „učim se“ (aktivno); kadar „se učim“, se gibljem k nečemu; kadar „me učijo“, pride nekaj k meni. Če mi je potrebno „učiti se“, namesto da „bi bil poučevan“, mi morajo biti predmeti, iz katerih se učim, dostopni v trenutku, ko jih potrebujem (tiskani in drugi viri informacij) in biti morajo razumljivi.

PROGRAMIRANI POUK PRI NAS

Govorec o programiranem pouku v Jugoslaviji, je dr. Mužič izrazil potrebo po množičnosti uporabe te tehnike. Razširiti bi jo bilo treba tudi na šole, ki delajo v težjih pogojih.

Avtor je opozoril na obdobje, ko smo začeli nekako po letu 1963 uvajati programirani pouk v Jugoslaviji (v SR Hrvatski). Takrat je bil poudarek na izdelavi t. i. nevalidiranih programskih skem. Nekoliko pozneje se je pričelo delo pri validiranih programih. Kot rezultat tega smo dobili 1967. leta prva dva validirana programa. Vzporedno s tem se je „lokalno“ širila uporaba nevalidiranih („polprogramiranih“) učnih programov, organizirani so bili seminarji in tečaji in izpopolnjevali so se strokovnjaki v tujini. Prvo domače delo o tej tematiki smo dobili 1968. leta, katerega avtor je dr. Mužič. Zatem so sledila dela Furlana, Bakovljeva, Šoljana in drugih. V zadnjem času poteka delo v okviru širših projektov pri inštitutih, fakultetah, zavodih in drugod.

Dosežki se nanašajo na programirane učbenike. Uporaba učnih strojev pri nas ni razvita, če izvajamo responderje in ponekod „miniperforponderje“ ter „Ines“ aparate za individualno delo.

Urediti bi bilo treba odnos med pravimi in polprogramiranimi pripomočki, izdelati postopek uvajanja te tehnike v prakso in težiti za didaktično ustreznimi programi.

RAČUNALNIKI V POUKU IN PROBLEM HUMANIZACIJE

Pri Brownovem prikazu dela v raziskovalnem centru v Stanfordu, ZDA, je zanimiv predvsem vidik: izkoristiti možnost, ki jo daje kompjuter, za ustvarjalnost. Pripovedoval je o izkušnjah v Španiji in je zavrnil trditev, češ da sledi pouk s kompjuterjem nujno nekim standardnim shemam. Navedel je primer otrok oz. mladostnikov v starosti od 18 mesecev do 18 let, ki so bili v odnosu dajanja in jemanja. Tu so prišli do spodbudnih rezultatov, ki dajejo intenzivnemu učenju širše možnosti od logično-analitičnih direktiv. Rečeno je bilo, da se je treba najprej zediniti o tem, kaj hočemo in se nato lotiti nadaljnjega dela.

Posebno zanimanje je zbudila razlaga dr. Mužiča o uporabi kompijske tehnike pri pedagoškem raziskovanju. Prav ta del predavanja je zbudil tudi izredno bogato razpravo.

Eden od razpravljavcev je spregovoril o dilemi humanizacije in dehumanizacije v uporabi kompijske tehnike. Dr. Mužič je parafraziral neko Brownovo misel takole: „Medtem ko govorim z vami po mikrofoni, sem nehuman do vas, ki me poslušate; vendar je končni smoter ta, da bi se bolje razumeli, ker smo ljudje. Človečnost ostaja vsemu navkljub osrednji problem in vprašanje je, kako bomo to tehniko uporabljali s tega vidika.“

Predzadnji dan so razpravljali na seminarju o uporabi televizije pri pouku. (To tematiko bomo obdelali skupaj z nekaterimi odlomki razprav v posebnem prispevku.)

Eden izmed sklepov subotičkega shoda je bil, naj bi udeleženci seznanili z vsebino tega seminarja širši krog prosvetnih delavcev.

JOŽE REZONJA

Za skladno znanstveno pedagoško delovanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

vzgojno-izobraževalni sistem. Osrednja povezovalka raziskovalnega dela bo morala biti sicer republiška izobraževalna skupnost kot naročnik, plačnik in organ, ki bo skrbel za področje šolstva. Zato je potrebno, da inštitut sodeluje pri raziskavah kot eden izmed ekvivalentnih dejavnikov, ne more pa biti neka „nadgradnja“. Tako so poudarili v razpravi člani izvršnega odbora in menili, da je rok dolgoročnega programa postavljen v l. 1985 — preveč oddaljen, saj bi morali imeti do tedaj že izdelan vzgojno-izobraževalni sistem in ne samo raziskave. Podprli so finančni načrt te naše institucije, katere naloga bo med drugim tudi ta, da bo usmerjala in sproti opozarjala republiško izobraževalno skupnost na zapovrstnost reševanja raziskovalnih nalog. Posebno pomembna pa je bila naslednja trditev, namreč da se posamezne raziskovalne naloge ne smejo končati zgolj z nekimi stalisci, ki ne bodo nikdar „oživljene“. Načelne ugotovitve se niso dovolj: učitelju moramo natanko predstaviti, in podati

usmeritev, kako bo lahko v praksi določeno nalogo tudi izpeljal.

Pedagoški inštitut je nanizal v svoj program izredno aktualne teme, opozarjali pa so, da je treba čimprej raziskati problem ocenjevanja in vrednotenja učiteljevega dela v osnovni šoli, o individualizaciji pouka, raziskave o srednjem šolstvu itn.

Dopolnilno izobraževanje učiteljev je sestavni del njihovega poklica, zato ga ne bi smeli jemati kot vsiljeno, nepotrebno zlo — so med drugim poudarili tudi na tej seji in opozorili na pripravo sodobnejšega sistema učiteljevega izpopolnjevanja že v pripravniki dobi. Sklep te dobe naj bi pomenil tudi bistveno bogatitev z novostmi poklicnega izpopolnjevanja. Strokovno izpopolnjevanje je problem tudi na višješolskih in visokošolskih zavodih. Delavci teh institucij se vse premalo zavajajo, da je podiplomski študij enako potreben kot študij do diplome. Vse prevečkrat istovetijo podiplomski študij z magistriranjem in doktoriranjem, premalo pa si prizadevajo izpopolniti svoje znanje v praksi. M. K.

UPRAVA DOMA UČENCEV MARIBOR-TEZNO

razpisuje delovna mesta petih vzgojiteljev

MALA GROHARJEVA SLIKARSKA KOLONIJA

Letos smo se likovni pedagogi že četrty zbrali s svojimi učenci v Škofji Loki na prireditvi Mala Groharjeva kolonija. Povsod je bilo čuti, da prireditve ni le stvar organizatorjev, temveč vseh Ločanov. Likovni pedagogi prihajamo v Loko predvsem zato, da se srečamo, pogovorimo in da soočimo svoja prizadevanja vsaj z deli tistih dveh ali treh učencev, ki jih pripeljemo s seboj. Učenci, zbrani na Mala Groharjevo kolonijo, so ponavadi najprizadevnejši in najmarljivejši. Odhod v Loko naj bi bil nagrada za njihovo prizadevanost.

Ker je prireditve zveznega značaja in je postala že tradicionalna, je prav, da se vprašamo po globljem smislu te prireditve. Mladi ustvarjalci slikajo naravi motive iz Škofje Loke in njene okolice. Vrh in sklep prireditve je razstava nastalih del v galeriji na Loškem gradu. Tu pa ni vse, kot bi moralo biti. Vse dosedanje razstave Male Groharjeve kolonije, tako tudi letošnja, so bile prenatrpane v premajhnem prostoru. Potreben bi bil tudi vsaj rahel izbor del. Razstavljeno pa je vse, kar so otroci naredili. Tako je ta razstava bolj razvrednotenje dela kolonije kot njen dostojni dosežek. Razvrednoti jo zato, ker učinkuje bolj propagandno turistično kakor pa likovno.

Ker je bilo letos največ udeležencev, je bilo največ razstavljenih del, zato je bila od vseh dosedanjih najmanj pregledna. Iz razstavljenih del pa je razvidno, da je šlo zares. Najbolj neposredno otroško učinkujejo

Mladi slikarji v Škofji Loki

Soboški maturantje

Lep junijski dopoldan. Pomurska metropola živi svoje, na videz vsakdanje življenje. V resnici je to svečan dan za 102 mladih ljudi z živoredečimi nageljni na prsih. Dolga povorka je krenila od hiše učnosti — soboške gimnazije in zadelala je starodavna maturantska pesem: „Gaudeamus igitur“. Tuje, za marsikoga neznane besede so pričarale slovesno ozračje in naredile junijski dopoldan še bolj svečan. Povorka se pomika po ulici Štefana Kovača mimo parka, v katerem so se tkale prve ljubzenske vezi.

RAZVREDNOTENA

dela dveh najmlajših razstavljavcev. To sta Franček Konjar (8 let) iz Šmartna pod Šmarno goro in Metka Cer (2. razred) z Raven na Koroškem.

Ustvarjalno razgibanje deluje tudi portal Vojka Lazarja (13 let) iz Ljubljane, šola Valentina Vodnika. Iz razstavljenih del je razvidno, kako velik vpliv ima na otrokovo delo njegov učitelj. Dela učencev istega pedagoga so si med seboj podobna. Čim močnejši je pedagog, bolj so si podobna. Zato ne moremo obravnavati otrokovega dela, ne da bi postavili v ospredje likovnega pedagoga. Slikanje po naravi pa je za otroka izredno težavno, ker ga moti kup drobnarij, ki jih ne more in ne zna naslikati, moti ga preobilje barv, menjavanje svetlobe in sence ter še mnogo drugega. Pedagog pa mora najti rešitev. Te rešitve so lahko različne. Tako so pedagogi iz Radomelj, Dutovelj in Hrpej svetovali svojim učencem poenostavljanje motiva in barv. Na ta način so dosegli zanimive kvalitete. Dela otrok iz Radomelj učinkujejo mehko in lirično. Učenci iz Dutovelj so vnesli v slike sivi kraški kolorit. V delih otrok iz Hrpej pa sem na lanskem in letošnjem razstavi občutila neko zamolkost, ki diha tudi iz koloristično razgibanih del, tako da se nehoti spomnim na glagolske napise v istrskih cerkvah in na frankopanske kolonije, ki so bile v hrpeljski okolici.

Razstavljenih je tudi nekaj risb in ena grafika. Risbe so bodisi nedodelane ali pa spominjajo na manire odraslih. Se najboljše je risba Nikice Nikoličeve (13 let) iz Sarajeva, ki je iskala osvetljene in neosvetljene dele hiš. Nekaj podobnega je z barvo poizkušal Bojan Zrinski (13 let) iz Murske Sobote in uspel.

Mala Groharjeva kolonija je vsekakor lepo uspela. Dokazala je, da je v Sloveniji vrsta navdušenih in v delo zagnanih likovnih pedagogov. Pokazala pa je tudi, da nismo likovni pedagogi edini, ki cenimo in se navdušujemo za otroške stvaritve, marveč da je še vrsta ljudi, ki misli podobno kot mi. Želimo, da bi tudi zavod za šolstvo SRS v Ljubljani razumel pomen likovne vzgoje in rešil probleme likovnega pouka v osnovnih šolah tako, da bomo tudi naprej delali z veseljem in zagnanostjo.

JOLANDA PIBERNIK

RAZŠIRJAJTE SVOJ LIST!

Po skoraj sto letih zopet slovenski

VELIKI ATLAS SVETA mk

Izdala ga bo ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, pripravljen pa je po kartografskih osnovah, ki sta jih izdelala Geographical Projects, London in Kartografski inštitut Bertelsmann. Slovensko izdajo je pripravil dr. Jakob Medved s sodelavci.

VELIKI ATLAS SVETA PRIKAŽUJE SVET TRIDIMENZIONALNO

Delan je po novi kartografski metodi. Svojevrstno senčne reliefne karte prikazujejo posamezne kontinente, večja področja in države v tridimenzionalni tehniki.

VELIKI ATLAS SVETA obsega

- 500 strani
- 217 zemljevidov, od tega:
 - 29 reliefnih štiribarvnih kart
 - 36 reliefnih dvobarvnih kart
 - 56 štiribarvnih gospodarskih kart
 - 30 zgodovinskih in političnih zemljevidov
- 151 barvnih fotografij, 30 barvnih skic
- 37.000 imen v seznamu

VELIKI ATLAS SVETA JE RAZDELJEN V DVA DELA

V prvem delu so barvni zemljevidi posameznih kontinentov, politične in zgodovinske karte, karte širših regij kontinentov in dvobarvne karte držav, skice z naravnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi značilnostmi posameznih kontinentov in diagrami z natančnimi podatki o temperaturi, padavinah in vlazi. V prvem delu so tudi štiri reliefne karte oceanov in posebna karta Antarktike. Še posebej so obdelana posamezna industrijska področja, prikazani najpomembnejši rudniki, svetovni promet, podatki o prebivalstvu, nacionalni dohodek evropskih držav itd.

V drugem delu VELIKEGA ATLASA SO zbrani vsi najpomembnejši statistični podatki posameznih držav. Ta del obsega 250 strani, ki jih spremlja 151 barvnih fotografij. Vsi podatki so zbrani iz zadnjih popisov posameznih držav.

INDEKS s 37.000 IMENI pomaga pri iskanju kateregakoli kraja na svetu, ki je označen v Velikem atlasu sveta. Indeks spremlja na 10 straneh še posamezne mednarodne okrajšave in razlage geografskih pojmov, ki omogočajo branje kart.

VELIKI ATLAS SVETA bo tiskan v velikem formatu 30 x 23,5 cm. Vezan bo v umetno usnje in opremljen z barvnim ščitnim ovitkom.

Prednaročniška cena je 260 din in velja do 31. oktobra 1971. Prodajna cena bo 320 din.

Ta enkratni priročnik lahko naročite pri zastopnikih in poverjenikih založbe na šoli ali neposredno pri Mladinski knjigi, 61000 Ljubljana, Titova 3.

Hrvaški šolski muzej ob 70-letnici

Kolektiv Hrvatskega šolskega muzeja v Zagrebu je pripravil ob svojem častiljivem jubileju razstavo. Letošnja 70-letnica muzeja, ki se uvršča med 3 tovrstne ustanove v Jugoslaviji, se povezuje s 100-letnico Hrvatskega pedagoškega-književnega zbora, najstarejšega pedagoškega društva pri nas.

Bralna značka, periodični tisk in še kaj...

V začetku meseca maja smo Branka Jurca, Jože Šmit, Milena Hladnik in Kordiševa obiskali šole v Žalcu, Petrovčah in Celju, kjer so prisostvovali podelitvi Kajuhove bralne značke na hudinjski osnovni šoli, hkrati pa želeli zvedeti, kako je v šolah z mladinskim oziroma s pionirskim tiskom.

ŽALEC: Imamo manj naročnikov, kot jih je bilo nekoč, to pa predvsem zato, ker se jih je precej prešlo na petrovško šolo. Število naročnikov pa upada tudi zaradi vrste akviziterjev, ki vsak po svoje navdušujejo mladino za svoj list. Problem je tudi zaradi denarja, ker starši pravijo, da hočemo iz otrok samo izvleči denar. „Kar kšefate in denar pobirate,“ pravijo. Čeprav slavisti propagirajo po razredih, smc nemočni, kajti o tem, ali bo otrok kupil časopis ali ne, ne odločamo mi, temveč starši. Poleg tega opazimo tudi, da je v višjih razredih manj naročnikov in to kar v nekakem zaporedju: čim višji je razred, tem manj je naročnikov. Zakaj? Višji razredi berejo Anteno, Stop, skratka vse revije, ki so jim na voljo, zlasti še stripe. In spet smo brez moči. Sicer jim zaplenimo te publikacije, če jih dobimo, seveda.

BRANKA JURCA: Ne bomo se bojevali s stripovskim tiskom. Odločiti se morate vi, šolniki in priporočati. Gre nam za to, in menda je to vsem jasno, da obogatimo otrokov šolski dan, da damo otroku kvaliteto in ne nazadnje, da se iztrgamo iz konvencionalnega načina pouka in ga popestrimo in napravimo prijetnejšega.

Zbodblo me je in to kar krepko, ko je bilo rečeno, da ni denarja za te liste. Nekje v Brkinih, na Kozjanskem, Slovenskih gorah bi to še verjel, no, za Savinjsko dolino sem pa res malo v dvomih.

PETROVČE: V Petrovčah so zelo zadovoljni, čeprav pravijo, da Ciciban ni več tisto, kar je bil, da pa so barve v redu in celo boljše. Otroci so nad vsemi publikacijami Mladinske knjige navdušeni in vedno zaskrbljeno sprašujejo, kje je njihov časopis, če se je le kak dan zakasnil. Cena ni problem! V časopisih je gradivo, ki ga bo vedno mogoče uporabiti, zato je dobro, če se številke skrbno spravljajo. Cicibana in Pionirja pa kaže celo vezati, saj bi bila to marsikje osnova za domačo knjiž-

nico. Imajo tudi hrvatske časopise, za srbohrvaščino. Tudi pri njih nastopa problem stripovskega tiska.

HUDINJA PRI CELJU: Na osnovni šoli Narodni heroj Franjo Vrnunč na Hudinji pri Celju je bilo vse živo. Pripravljali so se za bralno značko Karla D. Kajuha in nestrpnost pričakovali goste, ki so jih poznali samo iz knjig.

Otroci so obkolili oder, stisnili so se tik desk, ki so jih ločile od njihovih ljubljencev in program se je začel.

Na drugi osnovni šoli so imeli pripravljeno konferenco o vplivu periodičnega tiska. Vsi so menili, da je treba intenzivno vključiti periodični tisk v pouk. Na šoli ni otroka, ki ne bi imel vsaj enega teh listov.

Ali list ustreza starostni stopnji učencev?

Vsi se več ali manj strinjajo, le včasih so zgodbe predolge, pravijo. Kdaj vključujejo sestavke v učno snov? Za razvedrilo. Všeč so jim basni, kratki sestavki z vzgojno vsebino, kar s pridom uporabijo pri pouku, slikanice in križanke.

Predvsem si žele šolniki usklajenosti z učnim programom. Vse njihove zahteve bi se dalo povedati prav na kratko. Kaj si torej žele?

Mnogo slikanic, prigodniških sestavkov, pa sestavkov o pisateljih, za višje razrede račune, probleme in kar je s tem v zvezi, križanke, pisanje naj bo realistično, enako slike. Več iz spoznavanja družbe in narave.

Na koncu nam je tovarišica ravnateljica v nekaj stvarkih strnila vse, kar si žele, da bodo lahko čim lažje uporabljali periodični tisk in kar pričakujejo od Mladinske knjige.

Dejala je, naj učitelji in šola v celoti širijo mladinski tisk, ki naj bo reden spremljevalec našega otroka. List mora z otrokom domov. Šola naj ima vezane izvode. Le tako bomo lahko uveljavili nove oblike dela in dosegli programirano delo. Pri tem komunikacijskem sistemu izobraževanja pa naj ima pionirski tisk prvo mesto, zato naj bo tudi usklajen z učnim načrtom.

Otroci si žele zabave, zato jim dajmo križanke, potopise, mnogo slik in manj besedila.

Izrečenih je bilo precej želja, da bi se v jeseni spet srečali z novim programom, ki ga za otroke pripravlja Mladinska knjiga.

MILENKO

Misel o ustanavljanju šolskih muzejev se je porodila v obdobju, ko se je začelo šolstvo po uvedbi splošne šolske obveznosti hitreje razvijati. Tudi Hrvati so odprli takšen muzej 19. avgusta 1901 v petih sobah in dveh hodnikih v prvem nadstropju zgradbe Hrvatskega učiteljskega doma v Zagrebu (Trg Maršala Tita, št. 4), kjer je še danes. Poglavitna zasluga za ustanovitev pa gre predvsem Pedagoško-književnemu zboru Antonu Cuvaju. Osnovo za danes bogato muzejsko zbirko predstavljajo eksponati razstav učil v Zagrebu in svetovne razstave v Parizu leta 1900, kjer so učila s hrvatskih šol prezentirala Ogrsko. Že 5 let potem ko so muzej odprli, so ga preuredili in ga znatno obogatili z novim gradivom. Precejšno cesuro v njegovem delovanju predstavljata obe svetovni vojni, v času med obema vojnami pa politična trenja med hrvatskim učiteljstvom, razdeljenim med Zvezo hrvatskih učiteljskih društev in Jugoslovanskim učiteljskim združenjem, sekcijo za Savsko banovino. Muzej je deloval kljub težkim pogojem pod okriljem Pedagoškega književnega zbora ves čas do leta 1953, ko ga prevzame Narodni odbor mesta Zagreba po-

dobno kot ostale muzejske ustanove.

Jubilejna razstava, estetsko dognana obdelana in kronološko razporejena v treh muzejskih sobah, spremlja razvoj in delovanje ustanove od prvih let do danes. Panoji, popestrjeni s fotografijami zaslužnih pedagogov in sodelavcev muzeja, beležijo pomembne dogodke iz njegove zgodovine od ustanovnega statuta naprej. V steklenih vitrinah se vrstijo zelo redke in dragocene knjige iz bogate pedagoške knjižnice, kot sta Silobodova Aritmetika horvatska iz leta 1758 in Ratio educationis iz leta 1777, nadalje številne medalje, plakati in katalogi razstav, ki naj z znanstveno obdelavo zbranega gradiva popularizirajo muzejska prizadevanja. Razen pedagoške knjižnice ima muzej tudi arhivsko zbirko, ki hrani rokopise znanih hrvatskih pedagogov in vzgojiteljev, uradne spise različnih učiteljskih društev, šolske kronike in diplome od 18. stoletja dalje ter dokumentacijsko zbirko, ki je edini dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike na Hrvatskem.

GUIDO STRES

Današnja mladina in družabna vzgoja

Družabna vzgoja je sestavni del vzgoje, zlasti za učence, ki končujejo osnovno šolo. Danes se ne moremo trdit, da je ta oblika dela tako razširjena, ker je vrsta drugih osnovnih in ne-rešenih vprašanj v naši šoli. Vendar zadnja leta prihajajo do izraza oblike, ki skušajo posodobiti in približati šolo interesom učencev. Med take oblike nedvomno spada tudi družabna vzgoja. Globoko vpliva na oblikovanje mlade osebnosti, to pa je danes tisto področje, ki je najbolj siromašno ter prepuščeno naključju in pedagoški zavesti posameznikov. Že osnovna šola lahko vgradi vsaj kamenček v odraščajočo osebnost, na katerem bi mnogo lažje gradili poznejše družabnost med našo mladino. Osnovni vzrok za ta motiv je prav gotovo splošno pomanjkanje kulture. To pa se konkretno zrcali na večini zabavnih prireditvev, kjer imata glavno besedo alkohol in nikotin. Zlasti na področju družabne vzgoje smo dali današnji mladini občutno premalo. In ker je vsaka vzgoja proces, je tudi pridobivanje družabne kulture in navad

seme, ki ga posejemo v mladi rod z namenom, da bi ga pozneje sami negovali in usmerjali. Danes pa zanjemo marsikaj, kar nismo posejali, zato ne bo odveč, če vsaj površno prikažemo to dejavnost v luči današnjih razmer in pogojev. Nihče ne more očitati današnji šoli, da ne razvija dovolj svobodnih dejavnosti. Neenotno vrednotenje jim samo zmanjšuje pomen. Pa pustimo ob strani te težave, ki bodo spremljale šolo tudi v prihodnje.

Skušajmo izhajati iz interesa otrok na posamezni razvojni stopnji. Osmošolcem bomo izredno ustregli z organiziranjem plesnih vaj. Celotno organizacijo bodo speljali sami v okviru Zveze mladine. Mentor jih bo samo usmerjal. Dober plesni učitelj bo organiziral delo tako načrtno, da bomo prav gotovo zadovoljni vsi, ki spremljamo to dejavnost in ji skušamo pomagati. Otroci se po nekaj urah resnično sprostijo. Naučijo se osnovnih plesov. Pridobijo smisel za ritem. Vzgojni pomen je veliko večji. Uglajeno obnašanje jim postane navada. V začetku so jim vse zahteve smešne, pozneje pa sami uvidijo, da je lep in pravilen odnos med spoloma nepogrešljiv element družabnosti. Otroci se plesnih vaj iskreno veselijo. Vsaj izgovori, da zaradi tega trpi učni uspeh, so iz trte zviti in neutemeljeni.

Najlepša je seveda končna prireditev, pri kateri sodelujejo tudi bližnje šole, ki so organizirale plesne vaje. Skromna prireditev za tekmovalni del šole samo dodatek k organiziranemu veselju. Starši, ki nastopijo kot gledalci, pa se na najbolj nepogrešljiv način prepričajo o pomenu plesnih vaj.

Ob koncu bi se rad zahvalil tovarišu Maroltu, plesnemu učitelju, ki je storil za uspeh plesnih vaj več, kot mu je bila njegova dolžnost. Večkrat je ponovil misel: Današnja mladina je taka zato, ker se nihče ne ukvarja z njo pravočasno. In glavnem je to čista resnica.

STANE ŠTEMBERGER

OTVORITEV ŠOLE V PODLEHNIKU

8. avgusta 1971, ko praznujemo občinski praznik občine Ptuj, bo slavnostna otvoritev nove šole v Podlehniku. Učitelje, ki so poučevali na tej šoli, vabimo, da se udeležijo slovesnosti.

Prijave z naslovi pošljite do 15. julija 1971.

O prevozu iz Ptuja v Podlehnik vas bomo dodatno pisмено obvestili.

OSNOVNA ŠOLA PODLEHNIK

POMIEN PEDAGOŠKEGA INŠTITUTA ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO

Pedagoški inštitut pri univerzi v Ljubljani začena letos sedmo leto svojega obstoja in delovanja. Idejno zasnovano o njegovi naravi, strukturi ter delovnem področju je že leta 1964 izoblikoval vidni slovenski pedagog, tedanji predstojnik oddelka za pedagogiko pri filozofski fakulteti, univ. prof. dr. Stanko Gogala, kakor poroča o tem dr. Iva Šegula v uvodu k jubilejni publikaciji „Pedagoški inštitut v Ljubljani, 1965–1970“ (str. 6). Komaj leto dni kasneje je inštitut z zakonom o njegovi ustanovitvi dobil tudi svojo pravno osnovo. Tako smo Slovenci, prvič v zgodovini, prišli do svojega pedagoškega inštituta.

Zarodek njegove sedanje znanstveno-raziskovalne skupine predstavlja manjša skupina raziskovalnih delavcev, ki se je oblikovala pri starejšem zavodu LRS za proučevanje šolstva. Navzlic temu, da mu je dala temelje ter zakoličila poglavitne naloge Skupščina SRS, ki je bila tudi njegov prvi ustanovitelj, si je moral inštitut zarisovati svojo podobo sam. Borec se z ovirami (finančnimi, kadrovskimi, prostorskimi) je že takoj začetku svojega delovanja krepko zaoziral v žive probleme naše pedagoške stvarnosti. Opravljene so bile pomembne raziskovalne naloge na področju priprave predšolskih otrok na vstop v šolo, profila vzgojiteljskega predšolskih otrok, učnih navad, etičnih stališč absolventov osnovne šole, podaljšane in celodnevne bivanja učencev ter svetovalnega dela v okviru šolske svetovalne službe.

V delu pa so naslednje raziskovalne naloge: poklicno usposabljanje vzgojiteljskega predšolskih otrok, učna uspešnost in grafične re-produkcije šolskih novincev, bralni pouk in razvoj učencev, program tihega branja v osnovni šoli, minimalne učne norme za slovenski jezik in matematiko v osnovni šoli, celodnevno bivanje v šoli z vidika socialno-moralne vzgoje, obremenjenost učencev s šolskim delom, teoretična analiza virov o osipu učencev v osnovni šoli, načrtovanje dela in življenja osnovne šole, petdnevni delovni teden v osnovni šoli, idejno oblikovanje srednješolske mladine, verifikacija šolske svetovalne službe, svetovalno delo za študente fakultet in visokih šol, visokošolska didaktika, modeli permanentnega izobraževanja odraslih ter vplivi družinskega okolja na mlade delinkvente. Pri svojem delu je inštitut navezal stike s sorodnimi znanstvenimi ustanovami doma, v bratskih republikah in zunaj meja.

Ob lanskoletni vključitvi v univerzo je pedagoški inštitut prispel do tiste stopnje, ki terja premik v novo kvaliteto dela tako v načrtovanju vsebine kot v organizaciji raziskovalnega dela. Ker gre za dalekosežne spremembe v njegovem znanstveno-raziskovalnem delovanju, smo nekatere članice inštituta zaprosili za pojasnila. Razgovor, ki smo ga imeli z dr. Francetom Pedičkom (direktorjem) Nušo Kolarjevo (predsednico delovne skupnosti) ter Zdenkom Medvečem (predsednikom upravnega odbora) posredujemo našim bralcem v nekoliko skrajšani obliki:

KATERE POBUDE SO BILE VZROK ZA PREHOD V VIŠJO KVALITETO DELA?

Dr. F. PEDIČEK:

Lahko rečemo, da je bilo teh pobud več. Med zunanji bi omenili obvezo, s katero je zavežala inštitut skupščina SR Slovenije ob prenosu ustanovitelskih pravic na univerzo. V tej zavezi je bilo namreč rečeno, da mora inštitut čimprej izoblikovati program kadrovskega in materialnega razvoja, dolgoročno usmeritev dela, ki bo upošteval odnos med aplikativnimi in fundamentalnimi raziskavami ter konkreten dolgoročni načrt znanstveno-raziskovalnega dela. Močno pa je pobujala inštitut izobraževalna skupnost SR Slovenije, ki je povezala svoj pozitiven odnos do nadaljnega hitrejšega razvoja pedagoškega inštituta v okviru širše zasnovane akcije – sanacija pedagogike na Slovenskem.

Med notranjimi pa ne moremo mimo spoznanj kolektiva, ki se zaveda, da dlje časa, da mora svoje raziskovalno delo postaviti v nek širši raziskovalno organizacijski in raziskovalno vsebinski program.

NA KATERA IZHODIŠČA OPIRA PEDAGOŠKI INŠTITUT SVOJO RAZVOJNO PROJEKCIJO?

Z. MEDVEČ:

Le z načrtnim in doslednim znanstveno-raziskovalnim delom bo mogoče razkrivati in začrtati poti, po katerih bomo iskali rešitve našega sistema vzgoje in izobraževanja v današnjem času, ko doživlja vzgojno-izobraževalno delo krizo.

KAKŠEN STATUS BO IMEL PEDAGOŠKI INŠTITUT V PRIHODNJE?

Z. MEDVEČ:

Potreba po spremembi sedanjega statusa pedagoškega inštituta izhaja iz nujnosti, da se mora usmerjati znanstveno-raziskovalno delo na področju vzgoje in izobraževanja ob našem makronačrtu, ki pomeni vsebinsko merilo sintetičnega zbiranja in esplorativnega spoznanja. To merilo nam pomeni sistem vzgoje in izobraževanja SR Sloveniji. V tej smeri bo moral združiti inštitut v prihodnosti vse sile, hkrati pa se tudi delovno povezovati s številnimi posamezniki in ustanovami. Le tako bomo uskladili dosedanja prizadevanja in znanje v skupen smoter. Mnenja smo, da bi morala pripadati vloga koordinacije raziskovanja in registracije izsledkov na področju vzgojno-izobraževalnega dela pedagoškemu inštitutu.

NA KAKŠNO RAZISKOVALNO VSEBINO VEŽETE PRIHODNJI RAZVOJ INŠTITUTA?

Dr. F. PEDIČEK:

Naš načrt je izoblikovati raziskovalni makroprojekt, ki ga za delovno imenujemo „Sistem vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji“. Ta makroprojekt predstavlja temeljno raziskovalno vsebino, na katero vežemo prihodnji razvoj ustanove. Naša odločitev izhaja iz dosedanjega dela, da je treba slovenski sistem vzgoje in izobraževanja prečesati z nekaterimi fundamentalnimi in aplikativnimi raziskavami vzdolž in počez ter mu zgraditi trden temelj na preverjenih idejnih zasnovah in operacionaliziranih raziskovalnih spoznanjih. Edino ta smejo biti pobude za spreminjanja šolskega sistema, na različnih ravneh od predšolskih ustanov do visoke šole in fakultet.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

DRAGI BRALCI!

V zvezi z vašimi pismi, da so nekateri prispevki objavljeni zelo skrajšani in z veliko zamudo, moramo povedati, da je za objavo krivo uredništvo: Ker nam vedno primanjkuje prostora, daljše vesti in članke – četudi zelo neradi – prestavljamo od številke do številke, nazadnje jih skrajšamo.

Prosimo, pošiljajte nam kratke vesti in tudi ostali sestavki ne bodo čimbolj strjeni.

UREDNIŠTVO

Naš otrok pred TV zaslonom

Večina naših gospodinjstev ima danes televizor. Izleti, večerje, odhodi staršev od doma – vse je uravnano na dnevni program televizije. Babice in dedki skupaj s svojimi vnučki – pogosto tudi s svojimi otroki – začno gledati program že ob začetku signala pa vse do ure, ko jim odpovedo fizične moči. Televizor združuje in obenem odtujuje družinske člane. Res je, da postajajo ljudje s pomočjo televizorja državljani sveta. Res je, da dobe otroci prek televizije neizmerno bogastvo raznih informacij in da njihova splošna razgledanost pogosto prav s pomočjo televizorja presega nekdanjo razgledanost staršev v njihovih otroških letih.

Res je pa tudi, da prinaša prav to nepretrgano čepenje pred televizorjem in buljenje vanj probleme, nad katerimi bi se starši in vzgojitelji morali zamisliti.

Ni moja naloga, da bi govorila o zdravstvenih nadlogah, ki jih povzročajo te razvade. Želela bi opozoriti na vzgojne probleme, ki se ob tem porajajo.

Televizija že sama po svoji sestavi omogoča, da mladi gledalec v enem dnevu sprejme takšno kopico informacij, da

nastane pri tem v njem pravcata zmeda. Da bi se temu izognil, začne – iz človeku prirojene samoobrambe – sprejemati stvari samo površinsko. Bistvo postane zanj nezanimivo. S tem pa postane tudi informiranje nesmiselno. V ospredje stopi le več ali manj privlačna in dinamična slika. Tako je storjen prvi korak k poneumljanju človeka; človek se začne odtujevati dogajanjem okrog sebe. Lahko se zgodi, da nas prav televizija – vir informacij o življenju okoli nas – namesto da bi prebudila čut odgovornosti do vsega početja, v naših naslanjačih pred televizijskimi zasloni uspava in prepusti zadovoljstvu, ki pa meji že na našo popolno odsotnost, odmaknjenost od življenja.

V tem je tudi največja nevarnost za človekov mir in občutek varnosti. Človek je pač družabno bitje. Ker njegova potreba po uveljavljanju presega družinske okvire, je njegovo družbeno uveljavljanje pogojeno z interesom za dogajanja zunaj tega kroga. Za uspešnost usklajevanja enega in drugega sveta pa je potreben iskren in doživet odnos do vsega, kar nas ob-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Film „Ples v maskah“ je izdelal mladinski kinoklub „Mandala“ iz Kopa. Na srečanju v Kranju je dobil prvo nagrado

1971

4

PROSVETNI
DELAVEC

OSMA SILA

Ko govorimo o množični kulturi, ki vse bolj postaja „nadmestek religijske kulture“ in prerašča v „psevdo-religijo tuzemske rešitve, ki ji manjka obljuba o nesmrtnosti, svetosti in božanstvu, da bi se lahko dvignila do resnične religije“ (Edgar Morin), ko torej upoštevamo tisto vrsto duhovne hrane, ki jo konsumira največji del današnjega sveta, potem mislimo predvsem na televizijo, ki predstavlja v določenem smislu glavnega razpečevalca in preskrbovalca s proizvodi, ki jih želi duh potrošniške družbe.

Množična kultura je popolnoma naklonjena televiziji kot komunikaciji in kot sredstvu za distribucijo popularne zabave. Ta medij namreč najbolj ustreza duhu in okusu poprečnega človeka, to se pravi miselnosti najbolj množičnega odjemalca komercialnih filmskih in televizijskih proizvodov. Tudi če film in televizija ne pojmujejo kot potrošno blago, se vendarle v bistvu in povečini ravnata po zahtevah množične publike, ki pomaga, da se v kulturno industrijo (kar film in televizija sta) vtihotaplajo standardi dokaj nizkih vrednot.

V vseh deželah predstavlja program televizije nenehni poskus najti sredino med tistim, kar zahteva okus večine gledalcev, in tistim, kar zahtevajo kritiki. Takšen kompromisni repertoar ustreza odnosu večine gledalcev do malega ekrana, ustreza pa tudi odnosu do vsak-

danjega domačega razvedrila ali „časopisa za oči“. V določenem smislu množično občinstvo posredno vpliva na oblikovanje televizijske programske sheme. Meni, da mora za plačano naročnino dobiti tisto, kar ji je najbolj všeč, tako kot industrija in trgovina finansirata in z reklamami posnemata tiste oddaje, ki najbolj ustrezajo okusu čim večjega auditorija. Posnema tisto, kar zahteva največje število potrošnikov, to pa pomeni, da zanemarljiva resne umetniške stvaritve, ki privlačijo manjše število gledalcev. Zavedajoč se, da ima tudi ta „manjšina“ pravico uživati, odločujoči ljudje pri televiziji včasih vključijo v program tudi oddaje velikih umetniških vrednot. To je pravzaprav dolžnost televizije – če naj ji prisojamo resnično kulturno vlogo – ker je samo na ta način mogoče postopoma vzgajati okus množičnega televizijskega gledalstva. Ker tega nobena televizija ne more doseči v dovoljšni meri, ne da bi pri tem izgubila množičen učinek, prevladuje mnenje, da morajo gledalci sami izbirati program. Toda takšno dejanje zahteva ne samo prefinjeno estetsko merilo in avtenično kulturo okolja, marveč tudi izjemno samodisciplino, ki naj pomaga, da bi se lahko vzdržali gledanja programa „brez prekinitve“.

Množično televizijsko gledalstvo nima niti razvitega niti vzgojenega umetniškega okusa, zato ni čudno, da se televizija prilagaja željam prav tega gledalca. (Nadaljevanje na 4. strani)

Jutri avdiovizualne kasete

Razvoj avdiovizualnih sredstev teži za tehnično popolnostjo (kvaliteta – po možnosti barvne – slike in hi-fi – po možnosti stereofonskega zvoka), vesplošno uporabljivostjo (enostavno ravnanje zaradi visoke stopnje avtomatiziranosti, majhnega obsega in teže, prilagodljivosti različnim sistemom) in cenenostjo (dosegljivost za družinski nakup, vsekakor pa za široko javno uporabo). Stopnja tega razvoja, prava eksplozija razširjenosti teh sredstev in njihov vpliv na domala vsa področja komuniciranja pa narekujejo, da besedo „razvoj“ zamenjamo z ustrežnejšo „revolucija“.

Revolucija te vrste je prinesla tudi na področje izobraževanja sredstva velikih možnosti – avdiovizualne kasete. Gre za konzerve žive slike in zvoka, ki obetajo postati prava zakladnica metodično obdelanih informacij. Na svetovnem tržišču vlada že prava vojna različnih sistemov avdiovizualnih kaset. Navajamo štiri izmed tistih, ki obetajo največ:

1. **Eletromagnetni zapis.** V bistvu je to televizijski magnetoskopski zapis. Med prvimi ga je razvil koncern Philips v t. i. VCR sistem (Video Cassette Recording). Kasete v velikosti 13 x 15 x 3,5 cm vsebujejo na 12,7 mm širokem traku za pol ure črno-belega ali barvnega programa. Cena prazne kasete je 100 DM, aparat za reproduk-

cijo prek televizijskega ekrana pa stane okrog 1000 DM za črno-belo in 1500 DM za barvno tehniko.

2. **Filmski zapis.** Tudi film kot danes že klasično avdiovizualno sredstvo, se še ne da zrinuti iz konkurence. Za široko uporabo ga je priredil npr. Normende pod nazivom „Spectacolorvision“. Filmski trak je 8 mm širok, format je „super“. Ta sistem lahko tekmuje s prvim v kvaliteti slike in ceni aparatur za reprodukcijo, ne pa s ceno filmskega traku.

Ameriška CBS je razvila pravi sistem filmskih kaset z elektronskim odčitavanjem na filmskem traku zabeležene slike, tako imenovani EVR sistem (Electronic Video Recording).

3. **Laserski zapis.** Obetajoča laserska tehnika sega tudi na področje avdiovizualnih sredstev. Koncern RCA je razvil svoj sistem, kjer je nosilec slikovnih in zvočnih informacij plastični trak, s katerega za reprodukcijo odčitava laserski žarek. Ta sistem je daleč najcenejši po traku (20 DM za 1 uro programa), konkurira pa tudi s ceno aparature za reprodukcijo.

4. **Zapis na plošči.** Poleg zvočnih (gramofonskih) plošč so se pred letom dni pojavile tudi „slikovne plošče“. Prvo jih je predstavilo podjetje Telefunk. Na plošči iz plastične mase s premerom 30 cm je prostora za 3 milijarde signalov, kar omogoča beleženje četrturnega

programa. Poleg lahkega in preglednega skladiščenja je pri tem sistemu zlasti obetavna nizka cena: 500 do 1000 DM za „slikovni gramofon“. „Slikovne plošče“ pa stanejo le desetinko v primerjavi z magnetoskopskim trakom istega trajanja.

Med naštetimi štirimi sistemi nam vsi omogočajo reprodukcijo, samo prvi pa tudi snemanje slike in zvoka. Zato velja naša posebna pozornost temu sistemu, ki ga sestavljajo: televizijska snemalna kamera, magnetoskop in monitor ali televizor. Drugod ta sistem ni več nobena atraktivna novost, k nam pa šele počasi prodira in je bil – po naših podatkih – prvič demonstriran pri pouku letošnjega maja na specialnem oddelku pedagoške akademije v Ljubljani. Zastopniki podjetja AKAI (Japonska) so prikazali komplet VT-100, ki dela z magnetoskopskim trakom na kasetnih kolutih.

Komplet AKAI VT-100 obsega snemalno kamero, magnetoskop, monitor in aparat za polnjenje baterij, ki omogočajo neodvisnost od električnega omrežja. Priročnost te aparature je razvidna tudi iz podatka o teži, saj tehtata snemalna kamera in magnetoskop skupaj le nekaj nad 5 kg. Z lahkoto ju nosi in ravna z njima ena sama oseba. Zamotanost oziroma preprostost ravnanja si lahko zamislimo s kombinacijo magnetofona in amaterske filmske

snemalne kamere, le da je televizijska snemalna kamera tega sistema popolnoma avtomatizirana. Poiščemo le izrez (pri tem nam je na voljo zoom), nastavimo ostrino in v zaželenem trenutku vklopimo magnetoskop (prek telekomande s kamero). Kamera se avtomatično prilagaja različnim svetlobnim prilikam. Z vgrajenim magnetofonom pa iz smeri slike hkrati lovi tudi zvok. Seveda je dana neposredna možnost presnemanja TV programa. Televizijski sprejemnik rabi tudi za reprodukcijo magnetoskopiranega (originalnega, presnetega ali kupljenega) programa, dovolj je le povezava magnetoskopa prek vtičnic za anteno. Montaža poteka hkrati s snemanjem, reprodukcija je možna takoj. Možno pa je tudi upočasnjevanje slike, njeno ustavljanje in izbranim trenutkom, pognati pa jo je mogoče tudi nazaj. – Ob teh podatkih nas seveda zanima še cena. Kasete s trakom za 20-minutni program stane – preračunano v naš denar – 120 din, celotna aparatura pa približno 50.000 din.

SANDI SITAR

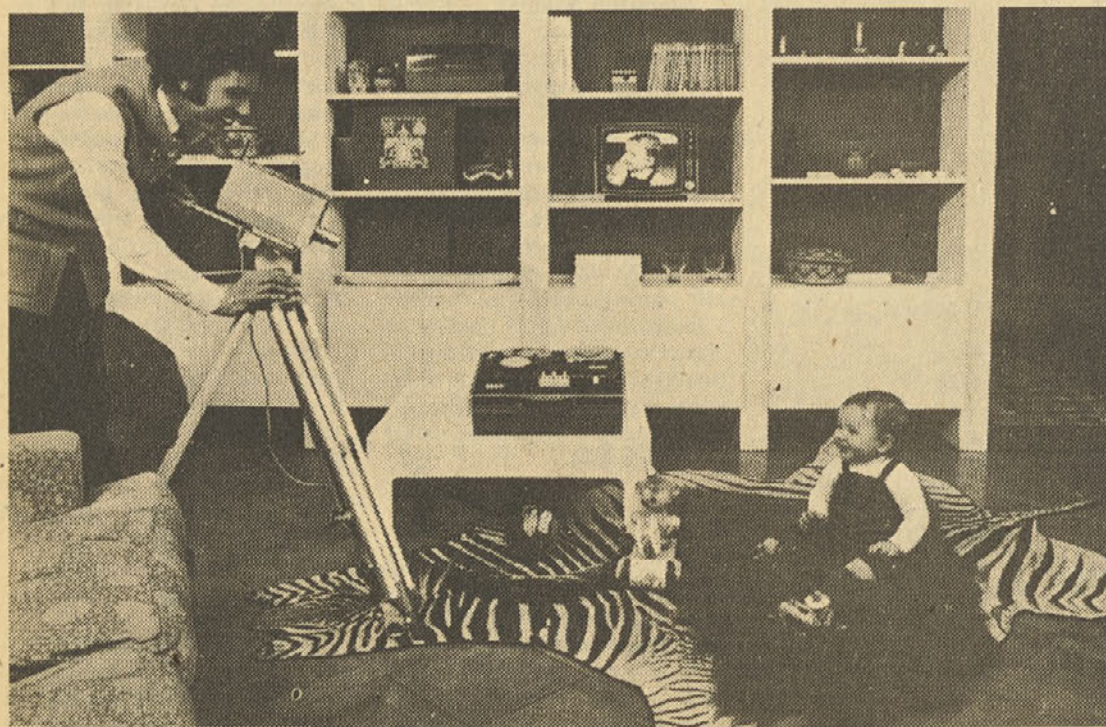
KINEMATOGRAFI PRIKAZUJEJO

MAŠKARADA je končno zagledala beli dan. Ocenjujemo tretjo verzijo Boštjana Hladnika. Ne vem, kaj je bilo izrezano. Vem le, da bi sama zaradi skonstruiranih situacij v besedilu in sliki izrezala marsikateri prizor, ki naj bi govoril, razlagal in nakazal rešitve v zapletenih odnosih med ljudmi. Gesla, ki rabijo psevdohumanizmu, so vedno nepotrebna. Ogabna so tudi v komercialnem filmu, kakršen naj bi film *Maškarada* bil. Še huje pa je, če se nekaj splošno veljavnih gesel prikraja tudi v sicer uspelo vizualno plat filma. Potem je film res pravi spaček.

mb

SILVIJA IN LJUBEZEN je komercialni naslov za film, ki je nastal v anglo-italijanski koprodukciji. Originalni naslov filma je Čudež življenja (rojstva). Namenjen je spolni vzgoji. Temu pa sploh ne služi. Njegova osnovna napaka je igranje na ravni polresnic, ki so posledica malomeščanskega odnosa do življenja. Kot takšen sploh ni uporaben pri nas in je res čudno, da je prejel svoj kartonček za prikazovanje.

mb

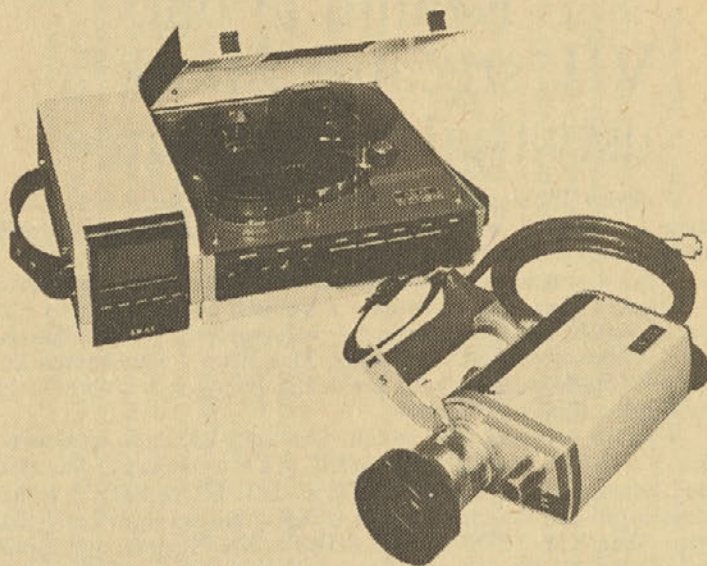
Splošni prodor avdiovizualnih sredstev je omogočila predhodna izpolnitev treh pogojev: ob tehnični popolnosti enostavnost uporabe in dostopne cene. Na sliki: televizijsko snemanje – doma. (Sistem Philips)

TV nadaljevanke

Pojma TV nadaljevanke in TV serije pogosto zamenjamo; še večkrat pa se dogaja, da med terminoma pri uporabi ne opazimo tiste osnovne pomenke razlike, ki ju skrivata že sami besedi.

Na prvi pogled med TV nadaljevanke in TV serijo res ni posebne razlike, toda pri podrobnejši analizi zlahka opazimo, da sta TV nadaljevanke in TV serija grajeni povsem različno in da imata tudi različni pomen. Tudi po nastanku se ločita — TV serije ne moremo imenovati tipično televizijsko zvrst, medtem ko je TV nadaljevanke tipično televizijska zvrst, saj se podreja zakonom svojega medija; nastala je pravzaprav na podlagi zahtev, ki jih je ameriška TV industrija zahtevala od realizatorjev programa. TV nadaljevanke je torej doma iz Amerike (prav sedaj lahko gledamo tipičen primer TV nadaljevanke, tj. nadaljevanke „Me-

stece Peyton“). Zato bomo značilnosti TV nadaljevanke skušali prikazati na tej znani oddaji. Prva značilnost TV nadaljevanke je to, kar pove že sama beseda, da se namreč „nadaljuje“, da so epizode povezane ena z drugo, kot so povezane poglavja romana. Zato se njihova dramaturška intenziteta postopoma stopnjuje, vse do „konca“, ki pa ga ni, saj je „konec“ nekega nadaljevanja razrešitev določenega dogajanja skrit v „začetku“ novega nadaljevanja, ki se zopet podreja istim zakonom. Zato v TV nadaljevanke vse do resničnega konca, do zadnje epizode ne doživimo ničesar resnično vznurilivega ali pretresljivega. Zato je povsem brez pomena, ali ima nadaljevanke le deset ali morda celo dvesto nadaljevanj. Dolžina je odvisna predvsem od sposobnosti štaba scenaristov in od utečenosti osebja, ki na industrijski način proizvaja nadaljevanja. Vedeti moramo nam-

Sistem AKAI VT-100: monitor, magnetoskop in snemalna kamera. Vsestranska uporabnost, izreden učni pripomoček

reč, da je TV nadaljevanke v grobem sinopsisu izdelana že mnogo pred začetkom snemanja prvega nadaljevanja, realizacijo (število nadaljevanj, zaplete, vstop in izstop oseb) pa prilagajamo okusu in željam potrošnikov—gledalcev. Ker pa je tehnična dovršenost in racionalizacija snemanja dovršena, je produktivnost za naše pojme naravnost fantastična — eno nadaljevanje Peytona snemajo povprečno štiri dni, v ta čas je vključena tudi sinhronizacija in druga tehnična obdelava. Takšno snemanje omogoča predvsem izredno majhno število prizorišč (do največ deset) in hkrati snemanje na več prizoriščih. Za TV nadaljevanke je tudi značilno, da ima določeno število standardnih igralcev, od katerih jih je kakih šest do osem „junakov“, ki postanejo idoli publike. Ostali igralci so razporejeni po celi seriji nadaljevanj, njihova vloga je pravzaprav vloga nekakšnih „živih“ kulis, ki dopolnjujejo in zapolnjujejo praznino, ki nujno nastane zaradi majhnega števila prizorišč.

Če poiščemo med slovenskimi oddajami TV nadaljevanke, je to prav gotovo Mirčeta Šušmelja nadaljevanke „Nabrežje“, ki pa seveda še zdaleč ne dosega industrijsko—racionalne produkcije „Mesteca Peytona“ in podobnih, predvsem ameriških TV nadaljevanj.

TV serija je širši pojem. Sem sodijo vse tiste oddaje, ki se pod isto „špico“, tj. pod istim naslovom pojavijo na TV zaslonu. Sem sodi vse — od dramskih in otroških iger, pa do zabavnih in poljudnih ali aktualno-političnih oddaj. Zanje je značilen glavni element, ki se pojavlja v vseh oddajah. Pri seriji „Nepremagljivi“ je to Eliot

Ness in njegovi detektivi, v „Malih oglaših“ ideja o malih oglaših, v „Piki Nogavički“ Pika, Tomaž in Anica, v glasbeni oddaji konferansje, v politično-aktualni stalni vodja ali skupina govorečih itd. Značilno za TV serijo je, da se lahko menjajo vsi igralci razen „junaka“ (primer serija Shenandoh), vsi igralci in okolje (Mali oglasi), da se menja vsebina dogajanja z vsako epizodo (Nepremagljivi), da se menja čas (Malo misto) ali da se menja celoten koncept glede na čas in prostor (kulturne in politično-aktualne serije, filmi pod skupnim naslovom — Človek s kamero). Značilno za TV serije je, da so v primeri z nadaljevankami krajše, da se družijo v „serije“, ki obsegajo od deset do petindvajset oddaj. Če serija uspe, lahko nastane nova serija, ali pa še ena, celo dve ali tri. V posameznih primerih je lahko TV serija tako dolga kot zelo dolga TV nadaljevanke. Tako je npr. pet „serij“ serije Bonanza, od katerih ima vsaka v poprečju po dvajset oddaj.

Dejali smo, da TV serija ni tipično televizijska zvrst, vendar si je pridobila prav na televiziji svoje stalno mesto in to predvsem iz dveh razlogov. Prvič zato, ker jo je razmeroma lahko realizirati ali pa uvoziti (v nasprotju s TV nadaljevanke, ki bazira predvsem na dialogih, je TV filmska serija bolj akcijska in jo je lažje prevesti — sinhronizirati ali podnasloviti), hkrati pa TV serija uspešno zapolnjuje vse programske „luknje“, ki mnogokrat nastanejo v programski shemi. Pa še pri gledalcih so priljubljene, posebej TV filmske serije, predvsem zaradi že omenjene preproščnosti in dinamičnosti.

DENIS PONIZ

Naš otrok pred TV zaslonom

(Nadaljevanje s 1. strani)

koža. Površnost ni pogoj za uspešen življenjski razvoj in za občutek varnosti, ki ga le-ta prinaša s seboj. Zato tudi vidimo eno od največjih nevarnosti televizije prav v oblikovanju površnega ali celo nezainteresiranega odnosa do življenja, ki prinaša človeku negotovost, nemir in nezadovoljstvo. Temu se lahko izognemo le tedaj, če nava- jamo otroka od zgodnje mladosti, da gleda televizijo le takrat, kadar je na zaslonu program, ki ga zanima in mu pride do živega. Seveda je prav to v nasprotju s samim medijem, ki sili ljudi v to, da pred TV zaslonom čakajo kot poslušne ovčke na tisto dobro, ki mogoče še pride. Mislim, da človek mora obvladati ta medij in se mu ne sme povsem podvreči.

Starši imajo tu najvažnejšo nalogo. Ta je predvsem v prebujanju potrebe po selekciji programa. Seveda zahteva takšno delo tudi mnogo več naporov in odrekani. Mogoče je celo potrebno televizijo podrediti potrebam življenja (vzgoje, otrokovim potrebam, razgovorom o TV itd.), ne pa urejati življenje po diktatu televizije. Kakor si utrgamo čas za branje knjige našim otrokom, za sprehode in

izlete, si ga moramo tudi za televizijo. Starši se premalo zavedajo dolžnosti, ki jih imajo v zvezi s tem. Gredo celo tako daleč, da pri našajo marsikatero svojo funkcijo na organe zunaj doma. Spomnimo se samo odmeva na čudovito ekranizacijo Maupassantove povesti Igre minulega poletja. Koliko ljudi v ohrambo otrok je povzdignilo svoj glas! Ni važno to, da je češka TV oddaja bila ob času, ko otroci že spijo. V oči bode pač to, da naše delo in našo odgovornost prenašamo na pleča drugega. Bežimo od nje. Še bolj pa je to nenavadno, ker drugod po svetu, kjer poznajo cenzuro in družbeno omejevanje ogleda nekaterih filmov, starši dvigajo glasove v obrambo svojih pravic. Menijo, da jim zakon krni eno od osnovnih pravic — sodelovanje pri vsestranskem oblikovanju svojega otroka, ki se bo danes ali jutri znašel sredi življenjske vihr.

Verjetno bo potrebno še veliko časa, da bi starši postali osnovni agensi pri oblikovanju televizijske kulture. Težko pa bodo postali to brez večje pomoči javnosti. In za to bi morali storiti precej več vsi, ki jim je mladi rod pri srcu.

MIRJANA BORČIČ

V Kranju je bilo VII. srečanje filmskih ustvarjalcev Slovenije

V okviru JPI so priredili DPM Kranj, ZKPO Kranj in Pionirski dom Ljubljana 5. in 6. junija v Kranju VII. srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije.

Žirijo so sestavljali: Naško Križnar — filmski režiser, Mako Sajko — filmski režiser, Branka Jurca — mladinska pisateljica, Irena Bizjak — psihologinja, Anita Vadnal — pedagog, Neva Mužič — filmski kritik, Zdenko Medveš — pedagog, Tine Arko — kinoamater. Letošnja žirija je pregledala 29 pionirskih filmov iz 8 klubov in 13 mladinskih filmov iz 5 klubov.

Najboljši pionirski filmi so bili: film ZOB KK Zarja iz osnovne šole Vojka Smuc iz Izole, film OBISK iz KK osnovne šole Šmartno pod Šmarno goro. Film PRIGODE FRIŽIDERJA MIHCA so narisali in posneli desetletni otroci iz KK Pionirski dom Ljubljana, nato filma VSE TEČE in NAŠ BOKS iz KK Pionirski dom Ljubljana. Film MUHA KK osnovne šole France Prešeren iz Kranja je nagradilo podjetje Viba film, film DEČEK S PALICO iz KK Šmartno pod Šmarno goro pa je nagradilo mesto Kranj, (to nagrado je dodelila kranjska žirija). Pri mladinskih filmih je dobil največ priznanj film PLES MASK KK Mandala iz Kopra, sledijo film KONSTRUKCIJE XXVII KK Pionirski dom Ljubljana, film SMRT SKK Kranj in film PROSTOR KK šole za oblikovanje iz Ljubljane.

Morda samo še to: letos se niso udeležili srečanja KK Dravograd, gimnazija Frana Miklošiča v Ljutomeru, Vrhnika, Cezanjevici pri Ljutomeru, Laško, Šmarje pri Jelšah. Filmska vzgoja je še vedno ilegalno delo, popolnoma odvisno od učitelja — entuziasta in to v času, ko dobiva otrok ogromno količino informacij prek avdiovizualnih medijev.

NUŠA DRAGAN

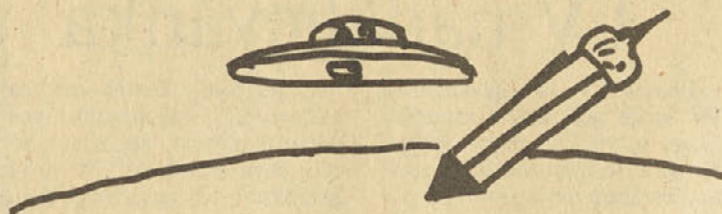
Marginalije o animiranem filmu

Jiri Trnka si je pridobil bogate izkušnje pri lutkovnem gledališču vse od 1930. dalje. Po zadnji vojni pa je Trnka začel z animiranimi filmi, ko so ustanovili državni studio. Zelo hitro je utrl pot v svet s kakovostnimi lutkovnimi filmi, tako so se zvrstili „Dedek in repa“ (1945), „Živali in razbojniki“ (1946), „Cesarjev slavček“ (1948), „Stare češke legende“ (1953), „Švejk“ (1954 do 1955) ter vrhunsko lutkarsko animacijo „Sen kresne noči“. Zadnja celovečerna filma sta bila deležna še posebnih priznanj po svetu. Ne kaže pa pozabiti, da Trnka ni le odličen režiser lutkovnih filmov, pač pa tudi imeniten teoretik lutkovne animacije. V teh študijah bi našli precej več, kot je Trnka sam potreboval, lahko bi dejali, da njegovi teoretični pogledi osvetljujejo problematiko lutkovne animacije v tako dognani in izčrpnosti luči, da bi prav pri njem dobili več kot kjerkoli drugje. Trnka je osvojil eno temeljnih spoznanj, da je posebnost lutkarske filmske magije v tem, kako odkriti notranji dinamizem nekega neposrednega dogajanja ter kako je sposobna kamera dodati smisel, ki ga predmeti sami po sebi ni-

majo. S tem pa kamera v svoji funkcionalnosti oživila, poetizirala, asociirala. Tako je mogoče lesene lutke preobraziti v „živa bitja“. Jiri Trnka je tudi razglabljal o razliki med možnostmi izražanja risane in lutkovnega filma; ugotovil je, da so se risane figure po svoji naravi primorane nenehno gibati, ne smejo se zaustaviti, zato nenehno gibanje omejuje možnosti. Tega pri lutkovnem filmu ni. Tudi pri igranem filmu mora igralec spoštovati zakone narave in možnosti gibanja s svojim telesom. Fantazija lutkovnega filma pa sprošča možnosti prek običajnih, naravnih možnosti.

Nekateri filmi Jirija Trnke so prišli tudi do nas, žal pa ne nekaj najboljših, med njimi tudi ne „Sen kresne noči“. Ta celovečerna mojstrovina po Shakespeareovi komediji je še pred realizacijo zbudila dvom, ali je res možno v lutkovnem filmu izraziti Shakespeareovo delo. Trnki, ki je že sam po sebi naklonjen poetizaciji, je ta poetična komedija prišla prav, saj je z njo ustvaril vrhunsko poetično lutkovno umetnino — ki je pričala še zadnjega dvomljivca.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Slika iz otroškega risane filma

TV čudež XX. stoletja

Čeprav pravimo, da je televizija „čudež dvajsetega stoletja“, je bila odkrita že pred skoraj stoletjem in pol. Naj navedemo na začetku le nekaj zgodovinskih podatkov. Leta 1817 je švedski profesor Joen Berzelius odkril, da prevaja selen kot žveplov derivat elektriko. Leta 1873 pa je britanski tehnik — telegrafist John May ugotovil, da je selen prav tako mogoče uporabiti za prenašanje svetlobe, če ga napojimo z električno napetostjo. Leta 1884 je nemški inženir Paul Nipkow sestavljal prvi televizijski sprejemnik; uporabil je vrtečo se luknjičasto ploščo (scanning disc), ki je registrirala sliko, delček za delčkom, in pri tem hkrati oddeleževala svetle površine od temnih ter jih nato prenašala na optično občutljivo cev (luč). Kot rezultat takšnega postopka so se na malem zaslonu pojavili ostri obrisi likov brez prehodnih tonov med svetlobo in temo. Šest let po eksperimentih Nipkova sta nemška znanstvenika Julius Elster in Hans Geitel skonstruirala prvo fotoelektrično celico, ki je bila občutljiva za svetlobne spremembe; sodobna televizijska kamera je zasnovana prav na tem principu. Leta 1907 sta ruski tehnik Boris Rossing in angleški inženir A. A. Campbell-Swinton hkrati — ne da bi vedela drug za drugega

— izumila cev za kondenzacijo svetlobe v televizijski kameri.

Vsa navedena odkritja pa vendarle niso sprožila praktičnega razvoja televizije kot komunikacijskega sredstva zato, ker so bila zasnovana na mehaničnem registriranju slike prek vrteče se plošče. Razvojna pot se je nadaljevala, ko so pričeli uporabljati elektronski prenos slike s pomočjo katodnih cevi, kar pomeni, da je bila končna izpopolnitev televizije odvisna od razvoja elektronike. To se je zgodilo šele v dvajsetih letih našega stoletja, ko so se poskusi s prenosom slike na daljavo preselili iz majhnih individualnih laboratorijev v raziskovalne centre velikih elektrotehničnih in radijskih družb. Od takrat naprej se tehnično izpopolnjevanje televizije nenehno nadaljuje. Priče smo resnici, da je v dveh desetletjih televizijska slika dobila barvo, razširila televizijske zaslone in da vse bolj zmanjšuje prostorno in časovno omejitve v povezovanju človeka z zunanjim svetom s tem, ko omogoča neposredno komunikacijo med ljudmi.

VLADIMIR PETRIČ

**RAZŠIRJAJTE
SVOJ LIST!**

OSMA SILA

(Nadaljevanje s 1. strani)

dalstva. Vsi napor, da bi se stanje spremenilo, imajo v praksi kaj malo vpliva na množico. Povprečnega gledalca celo odbijajo, pa se zategadelj tudi zatekajo h kompromisu (pojem, ki se mu pravi ustvarjalci vedno žele izogniti), ki naj bi predstavljala praktično možnost televizijskega programiranja. Nenehno prežeta s kompromisi izraža televizija podobo sveta, v katerem živimo in hkrati zapuščata temu svetu svoj pečat, prilagojen duhu okolja in duhu tehnike

novoga medija: če sprejmemo to neizogibnost, potem je popolnoma utemeljena misel, da bo televizija povzročila globoke psihološke in socialne spremembe v načinu življenja sodobnega človeka. Že celo naša relativno kratka televizijska izkušnja dokazuje, da ima ta komunikacijski medij vse večji in vse bolj usoden vpliv na nastajanje javnega mnenja in na družbo nasploh; zato posvečajo televiziji izjemno pozornost na vseh straneh in iz vseh koncev.

VLADIMIR PETRIČ

PODRUŽNIČNE ŠOLE — ŠIBA BOŽJA

ŠOLNIK MLAD,
VESEL,
ZA DELO VNET

Naj vam ga predstavim, dragi bralci: Boris Žužek. Leta niso važna, razen za dekleta, lahko pa povem, da je mlad in priprazen dečko in takoj pripravljen za pogovor. Sicer pa so vsi na šmarnski šoli prijazni, kljub problemom, ki jih tajejo.

Boris poučuje slovenščino, je pa tudi, najbrž iz konjička, torej iz zavzetosti do kulture in prosvete, predsednik občinske zveze prosvetnih organizacij v Litiji.

Razgovorili smo se o dejavnostih na matični šoli v Šmartnem, na kar so me opozorili že leta 1967 in da je omenjeno gledališče od takrat naprej imelo 23 predstav na desetih gostovanjih, videlo pa jih je okoli 8500 otrok.

Povedal mi je, da pridno sodelujejo z Mladinskim gledališčem iz Ljubljane in da so s tem sodelovanjem začeli že leta 1967 in da je omenjeno gledališče od takrat naprej imelo 23 predstav na desetih gostovanjih, videlo pa jih je okoli 8500 otrok.

„Zakaj ne bi podeželskim otrokom nudili tega, kar imajo v mestih,“ mi je dejal. Po prečno je vsak otrok videl tri predstave in vedno so bili vsi srečni in zadovoljni. Priznati pa je treba, da teh predstav niso videli inkriminirane šole na Primorskem itd. Pri organizaciji teh predstav jim je pred leti pomagal republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti, po 400.000 letno, zdaj pa ne več. Izgovorov je bilo menda več! Prihajali pa so bili samo otroci in to ob vsej naši skrbi za te ljube otročičke.

Organizirali so med prvimi v občini tekmovalno za bralno značko in pri tem dosegli pomembne uspehe. Z njim so prihajali naši znani pisatelji in pesniki.

Za bralno značko tekmujejo otroci pridno in kar je predvsem važno, množično. Povečala se je tudi prodaja knjig in to predvsem zaradi bralnih značk.

„Mirne duše lahko trdimo, da je to že zametek knjižnic na podeželju, o čemer do sedaj še misliti ni bilo.“ Tako Boris.

Ravnatelj pa je povedal, da se je tudi šolska knjižnica podvojila iz istega razloga.

Nekajkrat so organizirali tudi predstave lutkovnega gledališča iz Ljubljane, pa program opernih arij z Bogdano Stritarjevo. Zelo radi bi imeli v prosvetni dvorani klavir; v šoli ga sicer imajo, a je star. Prosvetna dvorana, ki je v zadržnem domu, je sicer dobra, ni pa kurjave in platno je treba dvigati ročno. Dvorana ima 350 sedežev, slaboplačno je to, da je malo kinopredstav za solarje in še drage so, tako da je gledališče ceneje. So-

cialno šibkim učencem plača šola sama.

Prej je bila dvorana v Litiji, zdaj je v Šmartnem, to pa zato, ker je v litijski dvorani skladišče bombaža.

„Občinski svet ima za naše napore razumevanje,“ pravi Boris in dodaja, da imajo tudi pevske revije in da so tako ena redkih občin v Sloveniji. Na teh revijah sodelujejo vse podružnične šole.

Ravnatelj mi je povedal, da na šoli izdajajo literarni list ZVONČKI, pa sem povprašal Borisa, kako je s to stvarjo.

„Prvotno smo imeli recitacijski krožek, potem pa se je med nekaterimi učenci pojavila težnja, da bi sami pisali. Tako smo ustanovili literarni krožek, ki je kmalu začel izdajati svoj list. Literarni krožek organizira tudi sestanek s književniki. S tem smo začeli pred petimi leti, danes pa so naši sodelavci dosegli že lepe uspehe, saj so na tekmovalju literarnih glasil v Velenju dobili za svoje Zvončke prvo nagrado — pisalni stroj, ki so ga bili zelo veseli. Poleg tega pa so imeli doslej objavljenih sto raznih člankov po mladinskih prilogah naših časopisov.“

Toliko o šolski dejavnosti. Nisva pa se pogovarjala samo o tem. Borisa vznemirja tako kot

mnoge druge osip. Kaj meni o tem?

„Razlogov za osip je več. Najvažnejšega ne bi iskal, ker so vsi enako važni. Socialna diferenciacija, zahtevnost, prenatrpanost učnega načrta. Morali bi zmanjšati število predmetov, nekatere združiti. Predvsem bi bilo treba povečati število ur pri slovenščini, pač pa skorajda ni več potrebno gospodinjstvo, saj danes gospodinjstvo tako ali tako ni več to, kar je nekoč bilo: dandanašnja gospodinja bi morala biti prej strojnik kot pa gospodinja. Pa tudi spoznavanja družbe je preveč.“

Boris se je prejšnji dan vrnil iz Dostlovič, kjer je z učenci obiskal Finžgarjevo rojstno hišo. Takšni izleti mu veliko pomenujejo. Pravi, da le tako dobe otroci najožji, najintimnejši stik s pisateljem. Za to pa je potreben denar, tisti denar, ki ga danes za take stvari največkrat ni.

No, želim mu, da bi se kam peljal svoje mlade „slaviste“, predvsem pa, da bi ZVONČKI še glasneje zvonili.

Tako je v Zasavju in njegovih hribih. Nekje bolje, drugje slabše. Lepo pa bi bilo, če bi se potrudili in bi bilo povsod ne ravno najbolje, pač pa dobro. Z malo razumevanja bi to najbrž slo.

Ni vrag, da ne bi.

MILENKO STRAŠEK

DESETLETNICA NAŠE SKUPNOSTI

Gojence in gojenke doma tehniških šol v Ljubljani je pred nedavnim prijetno presenetila jubilejna številka domske revije Naša skupnost, ki obsega 42 strani.

To glasilo, ki izhaja že deset let, si je pridobilo v življenju doma tehniških šol — največjega interneta na Slovenskem — že tradicionalno mesto. List ima nedvomno svojo posebnost: pri njem sodeluje širok krog dijakov in dijakinj, prispevki pa so zajeti iz dela in življenja dijakov vseh treh tehniških šol. Prizadevajo si, da bi bila Naša skupnost kar najboljši posrednik novih informacij, v njej izhajajo literarni prispevki.

V jubilejni številki glasila so našli svoje mesto tudi dogodki doma tehniških šol iz preteklih let, vsebinsko in oblikovno dognani. Tako beremo prispevek, ki govori o Darku Slavcu — dijak — slikarju, o obisku Stane Severja, o obisku 38 Čehov, besede priznanja ob 20-letnici obstoja doma itn.

Našo skupnost ureja prof. Vera Domanjkova, ki je v vseh dosedanjih letih s svojim mentorstvom lepo uveljavila in spodbudila ustvarjalnost gojencev.

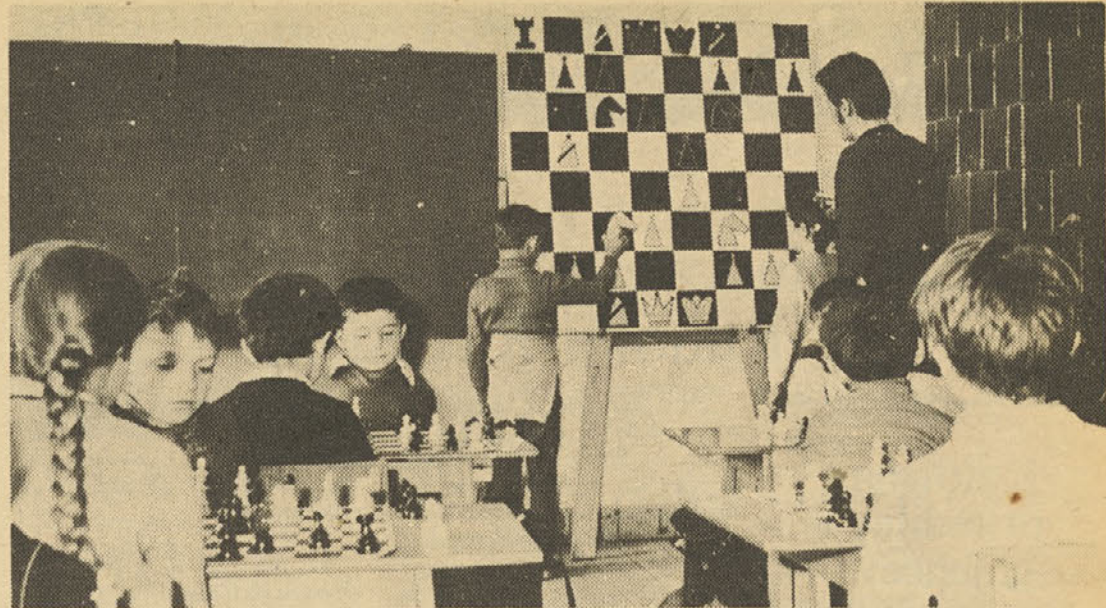
V. D.

zadovoljni. Vse se izvaja potemtakem strogo partenogenetsko: mo-drost in znanje, za katera gre, sta znana enkrat za vselej — treba ju je le še „posredovati mladim generacijam“. Od listnatih uši se pri tem razlikujemo edino po tem, da vsega tega ne delamo le ob lepem vremenu, temveč stalno, iz leta v leto.

Toda ne — saj imamo med vzgojitelji vendar tudi zagovornike svobodnega izražanja otrokove osebnosti! Res, svobodnega! Vse, česar se ta naš zlati mladenič spomni, proglašajo za ustvarjalno, vsak poseg v njegovo samovoljo pa za težko represijo njegovih „pri-rodnih teženj“. In zato ni čudno, da ko ta naš mladenič odrasle, napiše recimo nekaj takega kot „daj daj daj dajta če bi ti to dala“ in pravi temu pesem. Sicer so končno vedno obstajali ljudje, ki so mislili, da se lahko primerjajo z Jupitrom, iz katerega glave je neposredno izšla Minerva — toda danes ni več Jupitra, da bi znal dati s svojo strelo nazoren poduk takim tipom. Kajti z golo logiko jih pač ne bomo nikoli prepričali, da je za nas navadne smrtnike edina pot ustvarjanja spopad z realno, materialno stvarnostjo — z besedo, s kamnom, z atomom — ne pa partenogenetsko samoizlivljanje.

Iz takih in podobnih ozirov sem dal tudi svojemu referatu na posvetu naslov „Za ustvarjalno vzgojno srečanje“: zavzel sem se za vzgojo, ki ne bi bila zgolj posredovanje že vnaprej znanih resnic, niti nekakšen „samorazvoj“ posameznika — temveč srečanje, so-učinkovanje, sodelovanje učitelja in učenca — in to srečanje naj bi bilo v resnici ustvarjalno, tako da niti učenec niti učitelj ne bi odšel z njega tak, kakršen je prišel nanj.

Posvet, na katerem smo sodelovali, pa je bil „srečanje“ še v nekem drugem, širšem pomenu. Ne samo zato, ker se je tokrat naša pedagogika privikar resneje soočila z drugimi znanostmi, ki so ji sicer na oko tuje, toda brez katerih bi bila obsojena na partenogenezo — z medicino, politologijo, ekonomijo — temveč predvsem

Kočeje: predmetni učitelj Ivan Stanič je v drugem razredu začel poučevati tudi šah. Prepričan je namreč, da ta veliko pripomore k razvoju otrokovega logičnega mišljenja. Upa, da bo tako izboljšal pouk računstva, pa tudi drugih predmetov. Upajmo še mi. — (Foto: Franc Brus)

OBLETNICA MATURE

Nekdanje sošolke in sošolce iz 5. a mariborskega učiteljskega razreda profesorja Nika Kontlerja, šolsko leto 1963/64, vabimo na srečanje ob obletnici mature.

Srečanje bo 26. junija 1971 v Mariboru.

Svoje naslove in 50 din akontacije pošljite do 20. junija na naslov: Breznik Marjetka, Machova 1, 62000 MARIBOR.

Na videnje!

MARJETKA, DANILA, LOJZKA

Zagorje:

»Bratstvo športnikov«

Leta 1968. je v rudarskem šolskem centru Zagorje začelo delovati šolsko športno društvo Bratstvo. Fantje so si izbrali tak naziv zato, ker najbolj ustreza resničnemu stanju v društvu delujoje namreč učenci iz najrazličnejših predelov Slovenije in Jugoslavije.

Cepprav so bili v začetku mnogi člani šolskega kolektiva skeptiki, da se bo iz društva sploh kaj izcimilo, so fantje z delom pridnih rok in s športnimi rezultati zanimali takšne pomisleke.

Pot do uspehov ni bila lahka, ker je sprva manjkalo najosnovnejše — igrišča. Iz želje po kvalitetnem športnem razvedrilu in boljših dosežkih se je rodila ideja o novem igrišču. Načrt zanj so izdelali na šolskem centru sami, zasavski premo-govniki Trbovlje, pri katerih center deluje, pa so pomagali z denarjem. Kmalu po ustanovitvi društva so začeli buldožerji razrivati naravno ozemlje vegastih ravnin nad internatom, zasipati kotanje in ravnati zemljo. Potem ko so stroji opravili groba zemeljska dela, so fantje nadaljevali s prostovoljnimi akcijami — opravili so nad 4000 prostovoljnih ur. Zraslo je travnato igrišče za nogomet — velikosti 60 x 40 m, igrišča za rokomet, košarko in odbojko. Svoj ognjeni krst je doživelo nanovo zgrajeno igrišče za dan mladosti — 25. maja 1970. V goste pa smo povabili športnike RSC Velenje.

Igrišče ima izredno lepo lego, da-leč od prahu in hrupa, deloma ga senči gost smrekov gozd. Če doslej domujejo na „stadionu“ le igrišča za športne igre, pa nameravajo v prihodnje dograditi še atletsko stezo, naprave za skok v daljino in višino.

V društvu „Bratstvo“ so včlanjeni nogometaši, košarkarji, igralci namiznega tenisa, odbojkarji, atleti in

šahisti; mnogi med njimi so si že pridobili vstop v razna športna moštva v Zasavju in so zelo iskani. Športniki so tudi najboljši učenci na šoli, saj je nastopanje odvisno tudi od pozitivnega učnega uspeha. Zdaj pa še nekaj besed o športnih dosežkih v letošnjem letu. V Zagorju med šolami nimamo tekmeča v nobeni disciplini. V srednješolskem tekmovalstvu, ki ga organizira zavod za šolstvo SRS Ljubljana, smo letos zasedli na področnem prvenstvu Zasavja: v odbojki 2. mesto, v nogometu 2., v rokometu 4., v skoku v višino 1., v teku na 1000 m 4. mesto. V zvezi s srednješolskim tekmovalstvom moramo pohvaliti TVD Partizan Trbovlje, ki nas redno in pravočasno obvešča o vseh tekmovaljih, medtem ko od zagorske občinske zveze za telesno kulturo ne dobimo nobenega obvestila.

VLADO GARANTINI

MURSKA SOBOTA:

PODELITEV NAGRAD ZASLUŽNIM PROSVETNIM DELAVCEM

Prosvetni delavci murskoboške občine so dne 5. junija imeli svoj praznik. V kinematografski dvorani je bila proslava, ki jo je pripravil poseben odbor pod vodstvom lva Orešnika. Navzoči so bili tudi predstavniki sindikata, republiške izobraževalne skupnosti in občinske skupščine.

Predsednica soboške občine Ivanka Koren je razdelila pri-

Šola — ogledalo družbenega okolja

(Nadaljevanje s 1. strani)

je mesto, vlogo in nalogo. Sedanja gospodarska nestabilnost se zrcali tudi na znanosti, saj vemo, da daje gospodarstvo znanosti kar 70 % sredstev. Vprašanje je, kolikšno pomoč čuti gospodarstvo od znanosti. Dr. Lah pravi, da se po ukinitvi zveznega fonda pričakuje nominalno povečanje od 448,6 milijonov din v letu 1970 na 581,4 milijonov din v sedanjem letu. Usoda dogovorjenih objektov ni ogrožena. Za ostale projekte pa so možne spremembe, ki bi tudi sicer nastale brez ukinitve zveznega fonda. Za razvoj osnovnih raziskav se bo znanost sama potrudila, kolikor bo pač mogoče.

VPRAŠANJE: Kako se bo razvijalo mednarodno sodelovanje SFRJ na področju znanosti, prosvete in umetnosti?

Tov. dr. Lah pravi, da se bo razvijalo po načelu medsebojne dogovora med državami in med republikami ter avtonomnimi pokrajinami. Verjame, da bo tako sodelovanje naporno, toda veliko bolj učinkovito kot dosedanja administrativna reševanja.

(Po Prosvetnem pregledu — Beograd)

znanja in nagrade zaslužnim prosvetnim delavcem. Nagrade so dobili: Marija Barbarič, upravnica dijaškega doma v Murski Soboti; Marjan Lebar, ravnatelj soboške ekonomske srednje šole; Marjeta Ros, upokojena učiteljica; Matija Slavič, učitelj iz Vučje Gomile; Vida Špáraš, vzgojiteljica v soboškem vrtcu in Miha Veršič, ravnatelj II. osnovne šole v Murski Soboti.

Slavje je pozivil koncert avstrijsko-radgonskih glasbenikov, sklenila pa slavnostna večerja v hotelu Diana.

Na rob blejskemu posvetu

Kot se spominim še iz prirodo-pisa v gimnaziji, imajo listne uši to zanimivo lastnost, da se ob lepem vremenu razmnožujejo partenogenetsko — se pravi da mamice ne potrebujejo očka, ampak spravi- vijo svoj zarod na svet kar tako, brez moške pomoči. Prostovoljno se torej odpovedo slastem spolnega oplajanja — in s tem seveda tudi čaru pričakovanja nepričakovanega, še ne odkritega. Tisto novo in čudežno, ki je sicer v vsakem mladiču, ki pride na svet — tisto nepredvidljivo, ki nastane iz tisočermega medsebojnega prepletanja očetovih in materinih genov — vse tisto tu odpade. Pri mladiču, ki pride na svet po normalni poti, človek nikoli ne ve, kaj bo imel po očku in kaj po mami, in kaj na njem bo nerazpoznavno zmešano iz elementov obeh — partenogenetski mladič listne uši pa je pre-prosto kopija mamice, njena ponovitev in nadaljevanje.

Pri vsem tem se človek nehoti spomni na svojega — človekovega mladiča. Ne sicer na njegovo rojstvo — kajti vsaj tu je za sedaj še vedno v veljavi stara in preizkušena kranjska metoda — ampak na to, kaj počnemo z njim potem, ko je že enkrat rojen. Če se držimo poštene stare tradicije takrat, ko gre za ustvarjanje njegovega biološkega organizma — se nam pa zazdi ta tradicija kaj premalo „nobe!“ — ko začnemo oblikovati njegovega duha. Njegovega duha oblikujemo namreč tako, da vlijamo v njegovo glavo z „nimberskim trihtar-jem“ razvođenelo mešanico svojih nazorov, ki jim pravimo „mo-drost“ — ter jo trpamo s podatki, s temi odpadki stvarnosti — ki jim pravimo „znanje“. Nakar zahtevamo od njega, da nam do pike natančno ponovi, kar smo mu povedali — in če mu to uspe, smo

zato, ker je skušala obračunati z „družbo“ in „časom“ — gesto posveta je bilo vendar VZGOJA, DRUŽBA IN ČAS — v katerem živimo.

Toda s časom seveda ni mogoče obračunati enkrat za vselej — in zato mislim, da je prav, če na naš posvet ne gledamo kot na zbirko dokončnih spoznanj — temveč kot na možnost, ki odpira perspektive za prihodnost. V tem srečanju je bil namreč storjen šele prvi korak — ne pa še drugi. Srečali smo se na primer z zahtevami, ki jih postavlja pedagogika razvoju znanosti in tehnike — toda kaj je z zahtevami, ki naj jih pedagogika postavlja znanosti in tehniki? Če danes družba ne more biti več zadovoljna s c. kr. pedagogiko, pa tudi pedagogi ne morejo biti zadovoljni s tem, da uporabljajo družba svojo znanost in tehniko za to, da dan na dan bombardira našo mladino z bedastimi reklamami, s filmi, ki propagirajo nasilje, in s tisočimi oblikami skomercializirane seksualnosti. Tovariš Janez Svetina nas je opozoril na „barbarsko kulturo“, v kateri živimo — in to barbarsko kulturo omogoča prav ta, toliko veličana znanost in tehnika.

Ali pa vzemimo ekonomiko. Ven in ven govorimo o ekonomskem pomenu izobraževanja, o „investiranju v človeka“ itd. — toda ali smo se kdaj vprašali o pomenu revolucije v šolstvu za ekonomiko samo? Z razvojem komunikacijskih tehnik in znanje — ta vsak dan pomembnejši proizvodni faktor — vse manj nujna „roba“ ali „kapital“, ki si ga je mogoče prilascati — in ali ni prav tu pot do prevladovanja komercialno-potrošniške ekonomije?

Skratka: poleg miloljubnih srečanj, ki se končajo s „happy-endom“, so nam potrebna tudi ustvarjalna trčenja, pri katerih bi se vendar enkrat kaj razbilo.

JAN MAKAROVIC

PO NAŠIH ŠOLAH

ORMOŽ:

Spominska plošča profesorju Rudolfu Rakuši

Kulturna prireditev gojencev slovenskih dijaških domov

22. maja je bila v ljubljanski operi kulturna prireditev gojencev slovenskih dijaških domov. Ob 30-letnici Osvobodilne fronte in v počastitev praznovanja dneva mladosti jo je priredila skupnost domov SRS v sodelovanju z Republiško konferenco Zveze mladine Slovenije in z občinskimi svetom Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Ljubljana-Center.

Pester program, ki sta ga vodila in povezovala igralca Milena Zupančičeva in Franček Drofenik, je prikazal kulturno dejavnost slovenskih dijaških domov. Nastopili so pevski zbori: doma tehniške šole za kmetijsko stroko iz Ruš, dijaškega doma iz Nove Gorice, doma medicinskih sestr iz Ljubljane, moški oktet doma izobraževalnega centra Litostroja in ženski oktet dijaškega doma Petra Skalarja iz Tolmina. Gojenke srednje vzgojiteljske šole iz Ljubljane so izvedle baletno točko: „Marko skače“. Z recitacijami so nastopili: gojenci dijaškega doma iz Murske Sobote, ki sta predstavila odlomek iz Cankarjevega Kurenta, gojenci dijaškega doma iz Novega mesta z recitalom Otona Zupančiča: Domočina, kje si in gojenci dijaškega doma iz Kranja s skečem: „Janez brez kvartirja“. Spored je sklenil nastop folklorne skupine.

Med posameznimi točkami je bilo govora o slovenskih dijaških domovih, njihovem namenu in delu pri izobraževanju in vzgoji mladih ljudi in njihovem namenu vedno bolj perečih problemih. Izmed 60 dijaških domov v Sloveniji namreč le tretjina ustreza svojem namenu. Drugi delajo v zelo starih stavbah, nekdanjih gradovih, samostanih in sirotišnicah, ki ne ustrezajo sodobnim pedagoškim in zdravstvenim zahtevam. Le z večjo družbeno pomočjo bodo ti domovi lahko postali srelišča, kjer bo postal mlad človek soustvarjalec samoupravnega življenja ter se tako med bivanjem v dijaškem domu usposobil za naloge in dolžnosti, ki ga čakajo v življenju.

TATJANA HOJAN

Mnogotere dejavnosti ljudske tehnike so že vključene po raznih izobraževalnih zavodih in v šolah v zunanjske dejavnosti. Številne osnovne šole in zavodi v Ljubljani ne urejajo takšnega dodatnega izobraževanja mladine, četudi so šolske delavnice primerno in sodobno opremljene. — Koliko pedagogov in dobrih dijakov ter šolarjev in študentov pa dela že dolga leta za ljudsko Tehniko brez posebnih priznanj in nagrad!

Nesebično in požrtvovalno poprimajo, kjerkoli je potrebno.

Vztrajno delo z mladino na zavodu za slušno in govorno prizadeto mladino vsekakor zasluži vse priznanje: pionirji in mladinci gradijo ob neumornem vzgojitelju in pedagogu tovarišu Koširju brodarke in letalske modele in rakete ter se izpopolnjujejo v foto-krožku ob pedagogu tovarišu Ignjatoviču.

N. B.

Na sliki gojenec Zavoda za govorno in slušno prizadeto mladino pri tekmovanju

Prosvetni delavci, dijaki ekonomskih šol in drugi so se v soboto, 29. maja udeležili majhne slovesnosti: v Ormožu so odkrili spominsko ploščo prof. Rudolfu Rakuši, znanstveniku, pedagogu in metodologu s področja stenografije, strojepisja in esperanta. Ploščo je odkril predsednik ormoške občinske skupščine France Novak, slovesnosti pa so se udeležili tudi: predsednik prosvetno-kulturnega zbora republiške skupščine

ne Miloš Poljansek, član republiškega izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič ter predstavniki zvez stenografov, strojepiscev in esperantistov.

Na dan so pripravili v Ormožu tudi dan prosvetnih delavcev, v ormoški osnovni šoli pa so razstavili učbenike, ki jih je napisal prof. Rudolf Rakuša in druge dokumente, ki govorijo o njegovi uspešni življenjski poti.

V. PAJEK

Za učence — udeležence tečajev, učitelje, komandanta in komisarja podoficirske šole leta 1944 je pripravil občinski odbor ZBNOV Mozirje partizansko srečanje letos 12. septembra na Gorici pri Pobrežju. Na pripravljalem sestanku v Velenju so se srečali (na sliki): Matija ing. Pelko, Štefan Kolar, Janko Iršič, Franc Habat — in Branko Blenkuš (ta je slikal). Domenili so se, naj se javijo vsi, katerim je praznovanje namenjeno. Prijave z imenom, vrsto tečaja in datumom, kdaj so ga obiskovali, naj pošljejo na odbor za pravo srečanja podoficirske šole IV. operativne cone pri občinskem odboru ZZB NOV Mozirje.

Ob srečanju bo kulturni spored ter odkritje spominske plošče na Petrinovi domačiji. Izdali bodo tudi spomine o delovanju partizanske podoficirske šole — to bo učencem dobrodošel pripomoček pri obravnavi zgodovine NOB.

(Fotografija in tekst: B. B.)

Šolska akademija v Celovcu

Preteklo nedeljo je bila na gimnaziji za Slovence v Celovcu vsakoletna šolska akademija, v polni veliki dvorani delavske zbornice. Dvorano so napolnili predvsem starši dijakov in dijakin, gostje iz Slovenije, med njimi prorektor ljubljanske univerze dr. Janez Milčinski, jugoslovanski generalni konzul inž. Budihna in drugi. Akademije so se udeležili tudi predstavniki deželne vlade z bivšim glavarjem Wedeningom, prvim ravnateljem gimnazije dr. Jožkom Tischlerjem ter proforskimi zbori iz Slovenije. Letošnja akademija je bila posvečena spominu pokojnega glasbenega pedagoga dr. Czigana. O njem sta govorila ravnatelj gimnazije dr. Pavle Zablatnik in predsednik Združenja staršev Mirko Kumer.

Sledile so recitacije in nastop dveh pevskih zborov, ki sta predvajala nekaj Cziganovih pesmi. Dijaki so nam predstavili dela pisatelja Fr. Saleškega Finžgarja, nastopili so

tudi z raznimi telovadnimi vajami, rajanjem itd. Ob koncu je zapel še združeni pevski zbor Meškoova „Pri-segam“ v priredbi dr. Czigana.

V predstavi velike dvorane so pa bila razstavljeni ročna dela in risbe vseh gimnazijskih letnikov. Slovenska gimnazija je z uspeho akademijo pokazala, da je enakovredna ostalim avstrijskim gimnazijam ter uživa ves ugled svojih rojakov na Koroškem, saj šteje 423 dijakov in je dala dosedaj že 250 maturantov.

STANKO SKOČIR

Slov. Konjice: Drugi dan prosvetnih delavcev

V petek, 4. junija 1971, smo prosvetni delavci občine Slovenske Konjice praznovali svoj drugi dan prosvetnih delavcev. Zbrali smo se v dvorani kulturnega doma v Vitanju in pozdravili upokojene učitelje in goste. Žal pa se našega zborovanja ni udeležil nihče od povabljenih družbenih in političnih organizacij.

Ob tej priložnosti je Jože Kokot poročal o problemih šolstva v občini, posebno o pomanjkanju predmetnih učiteljev. Prof. dr. France Strmcnik je govoril o pedagoških problemih osnovne šole, član slovenskega izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič pa o vlogi prosvetnih delavcev pri graditvi socialistične družbe.

Praznovanje smo nadaljevali popoldne s tekmovanjem v odbojki in ga končali z družabnim večerom.

MARIJA MENIH

Jesenice: Parada mladosti

Za konec prireditev meseca mladosti je organizirala občinska konferenca ZMS Jesenice letošnjega 5. maja parado mladosti. Pri pripravah so sodelovale tudi druge družbenopolitične in strokovne organizacije ter šole, nastopili pa so: mladinci — pripadniki JLA, teritorialne obrambe, mladinci-planinci, taborniki, člani Ljudske tehnike, gasilci, učenci osnovnih šol, dijaki gimnazije, tehniških šol ter gostinske in medicinske srednje šole ter drugi.

Približno 3000 mladincev je odšlo v sprevedu na hokejsko igrišče Podmežaklja, kjer je mladince in okrog 5000 občanov pozdravil sekretar Zveze mladine Jugoslavije Stane Boštjančič. Po podelitvi 15 priznanj najbolj prizadevnim mladinskim organizacijam, mentorjem in mladim družbenopolitičnim delavcem so imeli kulturni in športni program. Med drugimi je nastopil tudi mladinski pevski zbor „Blaž Arnič“ z jese-niške gimnazije, ki ga vodi prof. Janko Pribošič.

Parada mladosti, v kateri so sodelovale vse šole, je veličastno in množično prikazala delo mladincev jese-niške občine.

R. B.

Slovenska Bistrica: Seminarja za modernizacijo pouka

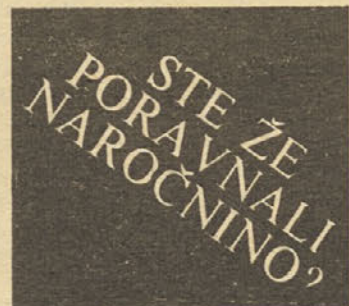
Temeljna izobraževalna skupnost Slovenska Bistrica je po načrtu za izpopolnjevanje pedagoških delavcev pripravila seminar o uporabi grafskopa pri pouku in seminar o programiranem pouku in slikovni metodi začetno-bralno-pisalnega pouka.

Seminarja o uporabi grafskopa se je udeležilo več kot 60 učiteljev razrednega in predmetnega pouka s področja spoznavanja narave in družbe, geografije in zgodovine. Vodil ga je svetovalec Zavoda za šolstvo SR Slovenije Tomaž Weber.

Seminar je pomemben, ker pomeni neke vrste prelomnico za uporabo tega učila v šolah bistriške občine in ker ni le enkratna muha, temveč začetek in temelj za resnično nadaljnjo rast kakovosti pouka. Udeleženci so sklenili, da bodo seminar načrtno nadaljevali vsako leto najmanj dvakrat.

Drugi seminar je bil namenjen elementarkam. Poslušale so predavanje svetovalca Zavoda za šolstvo SR Slovenije, enote Novo mesto, Martina Fujsa o programiranem pouku. Kako je mogoče vključiti načela programiranega pouka na elementarni stopnji, so udeležence spoznale pri demonstraciji pod vodstvom elementarke Vere Kirmove. Vse so prejele strokovno gradivo, ki ga bodo do jeseni preštudirale, se takrat ponovno sestale in izmenjale izkušnje. Pripravile bodo predloge, kako bi tudi one lahko vključile v pouk programirane sekvence. Temeljna izobraževalna skupnost bo vse utemeljene predloge moralno in materialno podprla. Ob tem dobiva delo hospitacijske šole v Slovenski Bistrici izreden pomen.

N. J.

35-letnica mature

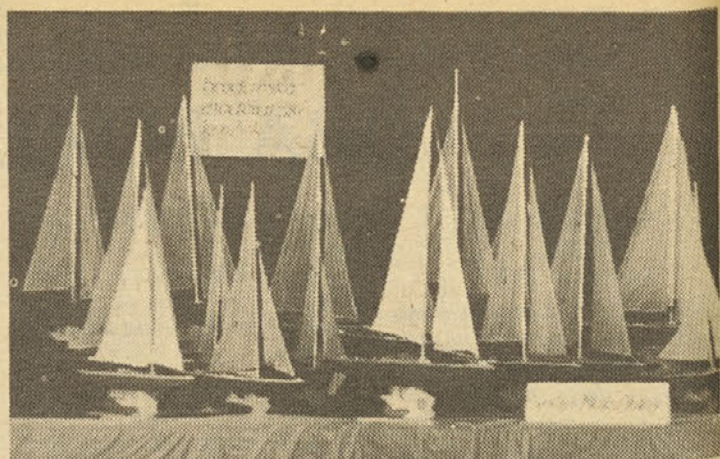
Maturanti petega letnika mariborskega učiteljskega — letnik 1936 — se bomo srečali ob 35-letnici mature.

Srečanje bo 25. junija ob 18. uri v gostilni MERDAUS-FONTANA v Mariboru.

Obvestite tudi svoje kolegice in kolege!

Na svidenje v juniju!

ODBOR

Impresivna šolska razstava v Polju

Letošnji dan mladosti je osnovna šola Polje pri Ljubljani med drugim počastila tudi s petdnevno razstavo likovnih in tehničnih izdelkov, ki je po svojem vsebinskem konceptu in estetskem aranžmaju visoko nadkralila vse ostale prireditve.

Ceprav so vsi sodelujoči učitelji kot enakovredni sooblikovalci razstave izpričali polno mero zavzetega pedagoškega prizadevanja z učenci, je vendarle tehnični oddelek pokazal tako očiten vzpon v nesporno kvaliteto, da ga presenečeni obiskovalci spontano uvršča v vrh razstave.

Asortiman tehničnih razstavkov izredno nazorno prikazuje premišljeno načrtnost učnih programov, predvsem pa očiten premik od teorije k praktičnemu demonstriranju. Tako smo plastično razbrali v 5. razredu obdelavo papirja in lesa, v 6. razredu gradbeništvo in obdelavo kovin, v 7. razredu strojne elemente, gradbene stroje in turbine, v 8. razredu pa fotografsko tehniko in elektrotehniko z montažami. Za namček nas je razveselila še nadvse impresivna kolekcija brodarstvih modelov modelarskega krožka, ki so jo pripravili pod vodstvom „duše“ tehnične vzgoje na šoli Maksa Oblaka.

Mnogi obiskovalci, med katerimi ni manjkalo tehničnih strokovnjakov, estotov in novinarjev, so zapisali v knjigo vtisov nadvse laiskave ocene. Ocene so hkrati izraz zrelega vrednotenja in dovolj ostro uporabljenih meril, da jih je vredno vsaj nekaj povzeti v dokaz, kaj današnja družba pričakuje od sodobne šole.

„Razstava je prikazala veliko več od tega, kar smo starši doslej vedeli o šolskem delu svojih otrok — dokaz, da smo jim posvečali vse premajhno pozornost. — Predvsem je izraz visoke tehnične ustvarjalnosti in nas sili k razmišljanju, ali bomo znali pravilno usmeriti in angažirati talente, ki jih razodeva ta razstava. — razstava je zgovorna priča, da je tovrstna delovna vzgoja najboljši sredstvo za odraščanje mladega človeka od lahkomišelnega odnosa do življenja.“ Itd.

Dodati moram, da je likovni del razstave s svojo vsebino intonirano lepo poudarjal nujnost, da estetska kultura tudi v prihodnosti (ki bo naklonjena človekoljubni tehniki) ne sme zaostajati za tehnično, če nečemo, da človek postane samemu sebi — robot.

JANEZ LAMPIČ

Ljubljana:

Med najboljšimi brogarskimi modelarji

Na uspelem dvodnevem štirimestnem tekmovanju brogarskih modelarjev Ljubljane z motornimi čolni, jadnicami, radijsko vodenimi brogarskimi modeli so bili tudi modelarji osnovne šole Danila Kumar in učenci osnovne šole Ljubljana-Polje. Tekmovanje je organiziral mestni odbor Ljudske tehnike v počastitev 25-letnice te organizacije. Mladi modelarji so teknovali 5. in 6. junija na jezeru v Kosezah.

VASJA HERBST

700 let šole v Škofji Loki

Loška šola — spada med najstarejše šole na slovenskem ozemlju. Pred njo so bile odprte šole v Kopru 1186, Izoli 1212, Piranu 1216, Mariboru 1229, Ljubljani 1262 in Škofji Loki 1271.

V listinah ljubljanskega križevniškega reda iz leta 1271 se omenja kot priča Wolflinus — Scolasticus de Lak, ki je bil redovnik. Učitelj Wolflin je poučeval dečke, ki so jih pripravljali za duhovniški poklic, branja, pisanja in računanja premičnih cerkvenih praznikov.

Župnijska šola je omenjena v 14. stoletju. Z razvojem trgovine se je pojavila tudi potreba po šoli in tako so imeli meščani odločilno besedo pri izbiri učitelja. Znano je, da so mestni očetje nastavili učitelja brez župnikovega dovoljenja.

V 16. stoletju, obdobju reformacijskega gibanja, se je vpliv nove vere širil tudi v Škofji Loki. Loški protestant je pri zaslišanju leta 1589 izjavil, da ga je z novo vero seznanil učitelj Stendler, ki je bil 11 let učitelj in da je katoličan, ki zna nemški, kranski, latinski in italijanski.

V 17. stoletju (leta 1627) je bila ustanovljena trivialna šola. Šolsko stavbo je dal zgraditi starolški graščak Mihael Papler. Ob ustanovitvi je imela loška trivialka dva oddelka. Z leti je postala stara šolska stavba pretesna. Ločanka Marija Spoeck je leta 1826 darovala svojo hišo za šolo. Leta 1823 so loško trivialko razširili v glavno šolo in ji leta 1825 dali ime stalna glavna deška šola. To olo so obiskovali samo dečki. /zgojo deklice so od leta 1782 prezele uršulinke.

Leta 1855 so šolsko stavbo prezidali ter preuredili v štirirazrednico. Med učitelji, ki so najdlje poučevali na šoli, bi omenili Blaža Navoda, ki je poučeval 37 let, in Jožeta Krmarja, ki je 54 let vzgajal loško mladino.

Leta 1869 z izidom avstrijskega osnovnošolskega zakona so glavno šolo preimenovali v deško ljudsko šolo. V Škofji Loki sta do leta 1932 delovali dve šoli: deška in dekliška samostanska. Za oddaljene učence so po odloku deželne šolskega sveta z dne 12. februarja 1893 odprli šolo za hribovske otroke.

To so le informativni podatki o 700-letnem delovanju loške šole. Omenili bi, bibliografske sestavke o loškem šolstvu, s tem pa tudi spodbudili prosvetne delavce k praznovanju visokega jubileja.

V posameznih obdobjih je po dostopnem arhivskem gradivu obdelala loško šolstvo prof. Marija Jamer- Legat v Loških razgledih 1968, 1969. Ostali podatki: Novice 1888, 18/141, Učiteljski tovariš 1864, 254, Kartoteka šolskih kronik v SSM, Letna poročila osnovne šole v Škofji Loki 1850—1901. Poročilo gimnazije 1953/54 Kronika — časopis za slovensko krajevno zgodovino 1953, 177, dr. Franc Kos, Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja, dr. Vlado Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem I., II., III., MHVK 1862, 78, DAS, Izvestja muzejskega društva za Kransko I. dr. Josip Gruden, Cerkvene razmere med Slovenci v 15. stoletju — šolstvo str. 108.

SLAVICA PAVLIČ

Vabilo na otvoritev nove šole v Krškem

Ravnateljstvo OSNOVNE ŠOLE „JURIJ DALMATIN“ KRŠKO prosi vse prosvetne delavce, ki so kdajkoli poučevali v Krškem in na Vidnu, da nam sporoče svoje naslove.

Vsem bomo poslali pismena vabila na otvoritev nove šole v Krškem in Spominskega parka prvim krškim borcem. Otvoritev bo predvidoma 29. avgusta 1971.

Poprečno lahko vsakdo ustvarja, nadpoprečni pa se naenkrat »prebudijo«

Na periferiji savinjske metropole, v soseski Ložnici, ima lep dom z udobno urejenimi ateljejem akademski kipar **Eduard Salesin**, profesor likovnega pouka na osemletki v Žalcu. Radi imamo učitelje, ki oblikujejo lik našega mladega človeka, prav posebno so nam pri srcu tisti, ki prikazujejo otroke bodisi s peresom, bodisi s čopičem ali dletom. Prav med temi pa je naš jubilar, ki je slavil v krogu svojih prijateljev, znancev in stanovskih tovarišev pred nedavnim svoj 60. rojstni dan. Obiskal sem ga na njegovem domu in sva pokramljala o tem in onem, mimogrede tudi o njegovem šolskem in zunajšolskem delu.

Salesin — odkod to ime?

Francosko je — od tam, kjer izvira rodovina. Že med Napoleonovimi vojnami pa se je pri nas za stalno nastanil njegov davni stari oče in si v naši domovini uredil življenje. Starši našega jubilara s šestimi otroki so bili rudarska družina v Trbovljah, kjer se je Eduard rodil dne 29. 9. 1910. Njegova otroška leta so bila leta proletarskega otroka, tipična za mladost otrok v revirjih. Prebil se je do srednje šole v Ljubljani, kjer so oblikovali njegovo likovno nadarjenost znani slovenski likovniki, kakor France Kralj, Kos, Brnikar idr. Navdušili so ga za likovno umetnost, ki jo goji poleg šolskega dela vse življenje.

In študij?

Pot ga je po opravljeni srednješolski maturi peljala na zagrebško umetniško akademijo. Za krajši čas se je zaposlil v Zagrebu, potem pa je odšel na izpopolnjevanje v Italijo. Najdlje se je zadržal v Rimu, kjer je postal njegov mentor slavni jugoslovanski pesnik in diplomat Jovan Dučić, ki je bil takrat naš ambasador v Rimu. Pozneje se je vrnil v domovino, kjer pa so mu zastavile pot ovire. Zaradi naprednih idej, za katere se je splošno navduševala med obema vojnami naša mladina, je bil v letih 1932 do 1935 nekaj časa zaprt in brezposeln. Že

iz Trbovelj, kjer se je mnogo družil z Ludvikom Mrzelom, Miletom Klopčičem, Janezom Pereničem in drugimi revolucionarji, je nosil v sebi napredne misli, ki takratnim nosilcem režima niso bile všeč. Moral bi biti nameščen v Mariboru za profesorja likovnega pouka, vendar je moral namesto v lepo obdravsko mesto v Trebinje v Hercegovino. Tam je po naključju zopet srečal svojega rimskega mentorja pesnika Jovana Dučića, ki mu je utrl pot v trebinsko življenje. V študiju se je izpopolnjeval, v Trebinju so ga lepo sprejeli, vživel se je v tamkajšnje razmere in ostal tam do osvoboditve. Med okupacijo so ga okupatorji tam tudi preganjali in za nekaj časa zaprli. Rešil se je zopar in se po osvoboditvi vrnil v Slovenijo, kjer je sodeloval pri obnovi upoštevanja Štajerske.

Službovanje?

V Trebinju so bili posebno med okupacijo težki časi, vendar se je docela vživel v tamkajšnje razmere ter ljudstvo in posebno mladino z vsem srcem vzljubil. Ves čas je bil povezan z narodnoosvobodilnim gibanjem. Po vrnitvi v ožjo domovino je nekaj časa poučeval na II. državni gimnaziji v Celju, a tudi na obrtni šoli. Potem se je preselil na osnovno šolo v Žalec, kjer si je ustvaril dom. V Žalcu poučuje že skoraj četrto stoletja likovni pouk in se je v tem lepem savinjskem mestecu popolnoma ukoreninil.

V pritličju ima lep atelje, velik okrog 50 kv. m, z velikim oknom proti severu, v polkrogu, in s tremi okni na nasprotni strani. Od tod sega pogled skozi okno po zapuščenih hmeljiščih in počivajočih poljih lepe Savinjske doline. Tu, v tem ateljeju, dela in ustvarja. Najdem ga z modelirko v roki in belo čepico na glavi v belem plašču, ko portretira svojo 20-letno hčerko Lenčko. Tudi ona bo šla po očetovih stopinjah. Sicer pa se je specializiral za otroške glave. Velika je zbirka teh otroških glav — doprskih kipov otrok znancev, prijateljev, tovarišev in drugih

naročnikov. Privatna zbirka šteje mnogo del iz marmorja in mavca. Nekatere si ogledam, ki so v njegovi lasti: čudovite glave, polne miline, nežnosti in otroškega veselja. Čutim: tisti, ki jih je ustvarjal s svojim dletom, ljubi otroke in mora biti srečen v svojem poklicu!

Komponist S. Koporc (bron)

Dela, ki jih je predstavil v javnosti?

Med njegova najpomembnejša dela sodijo restavriranje gradu Štatenberg, kjer je v dveh letih restavriral ročne figure pred portalnim vhodom; restavriralska dela v gradu Novo Celje; grafitne upodobitve na stenah raznih javnih zgradb v Savinjski dolini; nekateri nagrobniki na pokopališčih ipd. Njegovo najnovejše delo krase steno nove telovadnice pri šoli v Žalcu. Ustvaril je tudi nekaj celih kipov prijateljev.

Motivi za delo?

Nikoli ne išče s svojim delom gmotnih koristi. Material, ki ga nabavlja, orodje, ki ga uporablja, čas, ki mu ob delu poteka — vse ogromno stane; vendar pa vse to odtehta ljubezen in veselje do dela! Umetnika sili srce, da ustvarja! Ko govori o svojem delu, o načrtih, o otrocih, ki jih je z dletom oblikoval, o zamislih, ki jih še namerava

uresničiti, mu zaživi obraz, oči mu zažare in povedo, kako uživa v svojem umetniškem življenju in težnjah. Nikakor se ne misli na pokoj, vendar ko bo upokojen, se bo ves predal kiparskemu delu, kajti: šola vzame človeku mnogo časa, če jo hoče opravljati zvesto, vestno in pošteno!

Da, kako pa šolsko delo?

Šolsko delo je prijetno, a težko. V višjih razredih osemletke so učenci polni mladostne dinamike, nemira in različnih interesov. Likovni pouk ima svojo vrednost, a tudi vidike. Težnje otrok se diferencirajo in se je treba poglabljati v individualne zmožnosti posameznikov. Poprečno lahko vsakdo ustvarja, bodisi z risanjem, slikanjem, grafiko ali oblikovanjem. Nadpoprečni pa se na vsem lepem »prebudijo« in pokažejo svojo nadarjenost. Tu je treba učitelju prislusniti, poglobiti se v mlado osebnost in predvideti metode za nadaljnje usmerjanje. Mnogi nadarjeni so se usmerili v šolo za oblikovanje, potem ko so tu dobili prve pobude za likovno ustvarjanje. In mnogi so tudi na akademiji likovnih umetnosti. Pedagoško delo je zelo odgovorno.

In razstave?

Svoje razstave sicer ni priredil, razstavljal pa je že leta 1938 na kulturnem tednu v Celju v družbi znanih umetnikov s Tratnikom, Klemenčičem, Modicem idr., pozneje pri društvu likovnih umetnikov v Ljubljani, Mariboru, Celju, nekočlikrat pa tudi v Žalcu. Sicer pa je kiparske izdelke množično težje razstavljati kot slikarska platna. Zanimive pa so bile šolske razstave učencev.

V lepem Žalcu torej živi in ustvarja, uči in vzgaja naš tovariš **Eduard Salesin**. Za 60-letnico bogatega življenja mu želimo še mnogo pedagoških in umetniških uspehov!

ALBIN PODJAVORŠEK

Slovenski vojaški jezik

Prišel je čas, ko vse lahko izrazimo ali opišemo v slovenskem jeziku, torej tudi najmodnejšo vojaško tehniko, povelja in teorijo o vojskovanju. Sedaj, ko želimo slovenski jezik uveljaviti in vsakomur razumeti njegovo enakopravnost in lepoto, moramo poseči tudi na tisto področje, kjer smo bili doslej šibki in nepoznani. Slovenski narod je v svoji zgodovini večkrat prijel za orožje in torej ne drži trditve, da nimamo vojaških izkušenj. Zavedati se moramo, da noben svetovni jezik ni popolnoma čist, kar zadeva vojaške izraze, ker se je v vseh vojnah »nalezel« tujk, popačenk in udomačenih besed sumljivega izvora. Pri nas veljajo še vedno izrazi iz srbohrvatskega jezika kot edini strokovni vojaški termini, čeprav marsikdo morda ne ve, da je prav v srbohrvatskem vojaškem jeziku vsepolno turcizmov, kot npr. čaura, gajtana, fišeklje, doboš, čivija, kundak, karaula in drugi, ki izvirajo seveda iz dolgoletne turške okupacije. Prav tako zasledimo romanizme, ki izvirajo iz časov zavezništva v prvi svetovni vojni.

Institut za slovenski jezik, Partizanska knjiga, Društvo učiteljev obrambe in zaščite ter revija Naša obramba si prizadevajo ustvarjati dovolj obširno slovensko vojaško izrazoslovje, ki ga bomo lahko uporabljali v slovenskem jeziku.

Potreba po slovenskem vojaškem izrazoslovju je vsak dan večja in izrazitejša, zato moramo vsi, ki nam je tak jezik potreben, sodelovati s strokovnjaki in v prvi vrsti spoznati naš književni jezik, da bomo lahko pripevali svoj strokovni delež.

RUDOLF LIKAR

Razmišljanja šolnika

Razmišljam o sebi. Učitelj, to ti je bil svoje dni ugleden poklic. Danes pa menda ni več. Zato pa se nekateri tako trudijo, da bi nam ugled zopet dvignili. Zelo so vneti: tuhtajo, razmišljajo, zbirajo podatke, pišejo apele in pridejo do sklepov, da skoraj polovica učiteljev nima ustrezne izobrazbe. Čudno!

Skoraj dvajset let po končani drugi svetovni vojni je ta izobrazba ustrezala. Zdaj pa naenkrat nič več. Bo kdo rekel: Kaj bi črno gledali! Pred nami je 1972. leto in takrat bo menda dovolj učiteljev z ustrezno izobrazbo. V nerazviti občini so menda tudi nerazviti učitelji, saj je nekje celo 75 % osipa v osnovni šoli. Ja, kaj pa na srednjih, višjih in visokih šolah, kaj ni? Je, toda največ so krivi oni spodaj pri tem osipu. Vsega pa je po mnenju nekaterih krivo to, da toliko ljudi dela na osnovnih šolah z neustrezno izobrazbo ali pa s pomanjkljivo izobrazbo. Ko se takole med seboj opazujemo, ugotavljamo, da se nekateri izmed nas, posebno tisti s pomanjkljivo izobrazbo, preveč ženejo in včasih delajo res več, kot bi jim bilo treba — v primerjavi z onimi, ki imajo že ustrezne diplome. Tisti so lahko mirni, saj so prepričani, da ne delajo pomanjkljivo.

Kako naj sedaj učitelj nadoknadi, izpopolni svojo izobrazbo? Najbolje bi bilo za učiteljsko uveljavitev neke vrste celibat ali kaj podobnega. Tako

ne bi več zapravljali časa s svojimi družinami, pač pa bi se v celoti posvetili študiju, šolskemu delu, spremljanju družbenih aktualnosti, zunaj šolskim dejavnostim in morda še čemu.

Vem, da tako razmišljanje ne vodi daleč, da je neresno in pomanjkljivo. Toda kaj hočemo, smo pač v pomanjkljivi dobi doraščali. Nismo bili deležni ne predšolske vzgoje, ne predšolskega varstva. Pa se nam pozna.

Danes imamo res že nekaj predšolske vzgoje. Toda to smo ustanavljali kar takole spontano. Tu pa tam smo zaposlili vzgojno osebo s pomanjkljivo izobrazbo. Nekaterim je posebno ugajal izraz »lajčno oseboje«. Predvidevamo, da bodo čez nekaj let imeli dovolj usposobljenih vzgojiteljic. Za sedanje »lajčno oseboje« pa, če si ne bo poskrbelo ustrezne izobrazbe, bo najbolje, da si čimprej poišče drugo službo. Morda bo prav, če priskočijo na pomoč v kmetijstvu. Vse kaže, da bodo tam perspektive še najboljše, seveda, če ne bo prišlo do tega, da bi tudi tam proizvajali živila samo visoko kvalificirani delavci na visoko razvit industrijski način.

Vsestransko odkrivanje pomanjkljivosti v naši vzgoji in izobraževanju je zelo koristno, če bomo nudili našim pedagoškim delavcem še naprej vsestransko moralno pomoč in vztrajno dvigali njegov ugled, kot smo to delali doslej.

VILJEM LORBEK

NAŠI RAZGLEDI

O DRUGEM POSVETU SLOVENSKEH PEDAGOGOV NA BLEDU

V 11. številki »Naših razgledov« (z dne 11. junija 1971) je med zanimivimi in tehtnimi članki iz življenja pri nas doma objavljen tudi prvi del ankete o posvetovanju slovenskih pedagogov na Bledu.

Takole piše v uvodu: »Uredništvo« NAŠIH RAZGLEDOV pripisuje pedagoškemu problemu in tako tudi posvetu velik pomen. Da bi seznanilo širši krog bralcev vsaj v obrisih s posvetom in njegovo vsebino, je po srečanju zaprosilo več udeležencev, naj čisto na kratko povzamejo poglobljeno misli svojega prispevka na posvetu, bodisi vnaprej pripravljenega ali diskusijskega, hkrati pa zapišejo še kako spoznanje, ki se jim je zdelo v razpravi vredno posebne pozornosti.

Zaradi obilnega gradiva moremo tokrat objaviti samo prvi del prispevkov avtorjev, ki so se odzvali vabilu uredništva; druge bomo objavili prihodnjic.

Prepričani smo, da je večina prosvetnih delavcev naročena na NAŠE RAZGLEDE. Tistim, ki še niso, jih priporočamo — tako zaradi sedanje objave res zgoščene vsebine celotnega posveta — dalje zaradi občasnih dobrih prispevkov s področja vzgoje in izobraževanja, kot tudi zaradi aktualnih, kvalitetnih člankov o vprašanih politike, gospodarstva in kulture, ki vsake štirinajst dni predstavljajo nov list.

naši razgledi

list za vas

- DRUŽBENA IN KULTURNA VPRAŠANJA
- ESEJISTIKA
- KRITIKA
- POLEMIKA

NAŠI RAZGLEDI NISO V PRODAJI POVSOD, ZATO VAM SVETUJEMO, DA JIH NAROČITE!

NAROČILNICA

NAROČAM »NAŠE RAZGLEDE« in prosim, da mi jih začnete takoj pošiljati na naslov:

Ime in priimek _____

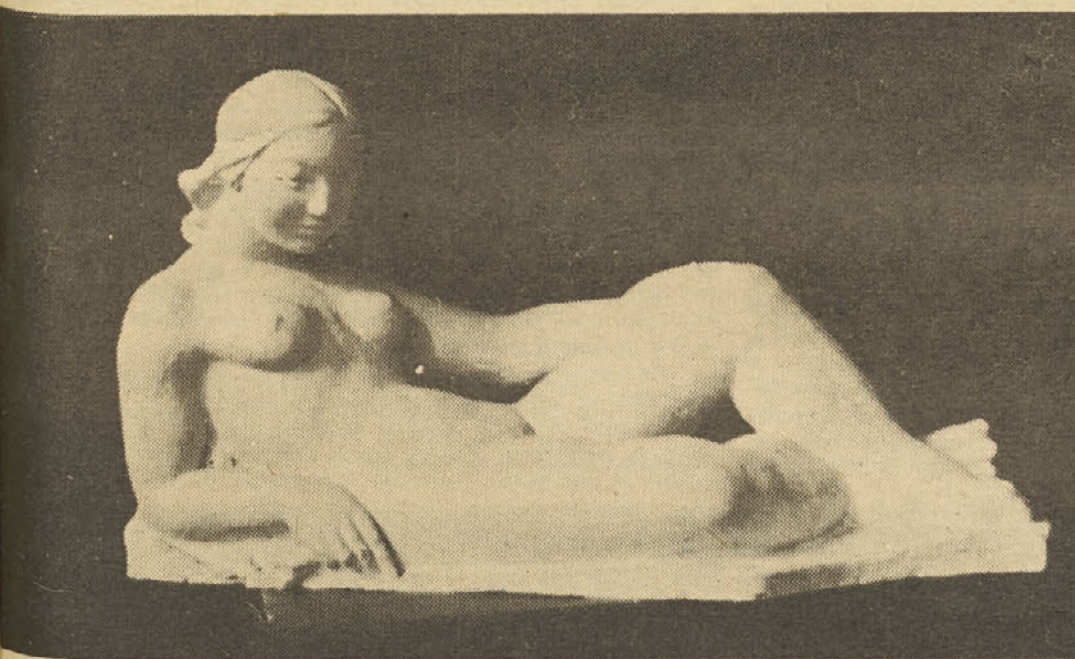
Ulica in hišna št. _____

Poštna št. in kraj _____

Tromesečno naročnino (12 din) bom plačeval po prejemu položnice.

Datum _____ Podpis _____

Prosimo, pišite s tiskanimi črkami! Naročilnico pošljite na naslov: CGP »DELO«, naročniški oddelček, 61000 Ljubljana, Titova 57

SPOMINI (mavec)

Skrb za slehernega otroka

Sedemindvajsetim društvom širom Slovenije se je pretekli mesec pridružilo na novo ustanovljeno društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim otrokom občine Litija, ki je na svojem ustanovnem sestanku zbralo predvsem starše otrok, ki obiskujejo posebno osnovno šolo, prosvetne delavce in zastopnike socialne službe na občini. Na ustanovnem občnem zboru žal ni bilo niti enega predstavnika litijskih delovnih organizacij.

Poročilo o delu posebne osnovne šole je prebrala ravnateljica Regina Kraljeva. Začetek

posebne osnovne šole sega v leto 1965, ko je začel pri osnovni šoli Litija delovati poseben oddelček. V štirih razredih je bilo 16 učencev, ki jih je poučevala ena učiteljica. Število je iz leta v leto naraščalo in pokazala se je potreba po samostojni posebni osnovni šoli, ki je začela z delom 5. septembra 1969. leta. V letošnjem šolskem letu ima posebna šola 54 učencev, ki jih poučuje 6 učiteljic. Kar 60 % vseh otrok se v šolo vozi z vlakom ali avtobusom, zato je tem vozačem posvečena še posebna skrb, saj učiteljice ostanejo z njimi do odhoda avtobusa ali vlaka.

Med nalogami društva bo prav gotovo pospešena skrb za nove prostore šole, vključitev otrok iz oddaljenih krajev v posebno šolo, ustanovitev predšolskega oddelka za te otroke in poklicno usposabljanje otrok, ki končajo posebno osnovno šolo. V tej zvezi bi treba razmišljati tudi o oddelku za delovno usposabljanje otrok. Predlagali so tudi ustanovitev posebne komisije, ki bo skrbela za otroške oziroma odrasle, ki že delajo v poklicih. Društvo bo tako skrbelo tudi za odrasle osebe, ki so duševno nezadostno razvite.

MILOŠ DJUKIČ

Izberite med novimi knjigami

ŽELJKO KUMAR

PIONIRSKI DOM „CVETKE JERINOVE“ CELJE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- 1 učitelja za slovenski jezik
- 1 učitelja za matematiko
- 1 učitelja za angleški jezik

POGOJI: predmetni učitelj.

- 12 učiteljev za delo v šolskih varstvenih oddelkih

POGOJI: učitelj razrednega pouka, opravljen strokovni izpit, najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzg. izobražev. delu

- 1 vzgojiteljica — za delo v šol. varstvenih oddelkih

POGOJI: vzgojiteljica, opravljen strokovni izpit, najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzg. izobražev. delu.

Rok za prijavo na razpis je 15 dni po objavi razpisa na naslov: Pionirski dom „Cvetke Jerinove“, Celje (poštni predal 45 — TIS Celje).

SVET OSNOVNE ŠOLE BIČEVJE,

Ljubljana, Splitska 13

razpisuje prosta delovna mesta:

- 1 učitelja tehničnega pouka — PRU
- 1 učitelja matematike — fizike — PRU ali P
- 1 učitelja telesne vzgoje (moški) — PRU ali P
- 1 učitelja telesne vzgoje (ženska) — PRU ali P
- 1 učitelja angleškega jezika PRU ali P (za določen čas)
- 2 učitelja podaljšanega bivanja — razrednega — U ali PRU
- 7 učiteljev podaljšanega bivanja — raz. pouka — U ali PRU (za določen čas)

Kandidati naj priložijo ponudbi kratek življenjepis in dokazila o izobrazbi. Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

Komisija za volitve in imenovanja

SKUPŠČINE OBČINE NOVA GORICA

razpisuje

na podlagi 3. odstavka 89. člena zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68, 14/69) delovno mesto

RAVNATELJA:

- a) osnovne šole Dobrovo
- b) osnovne šole Čepovan

POGOJI: kandidati morajo izpolnjevati pogoje za učitelje osnovnih šol — srednja, višja ali visoka izobrazba (učiteljske ali izobrazba drugega ustreznega visokošolskega zavoda pedagoške smeri s strokovnim izpitom).

pod a) 10 let pedagoške prakse

Kandidati morajo vložiti ponudbe, kolkovane s kolkom za 1 din in priložiti življenjepis, dokazila o strokovnosti in vzgojno-izobraževalni praksi, potrdilo o nekaznovanju in potrdilo, da niso v kazenskem postopku.

Rok prijave: 15 dni po objavi.

Osnovna šola „IVAN BABIČ-JAGER“

Marezige

razpisuje naslednja delovna mesta za nedoločen čas, za šolsko leto 1971/72:

- učitelja za slovenski jezik — srbohrvatski jezik — P ali PRU
- učitelja za matematiko — fiziko — P ali PRU
- učitelja za tehnični pouk — likovni pouk — telesno vzgojo — P ali PRU
- učitelja za zgodovino — zemljepis (dopolnjevanje do obveze) — P ali PRU

Stanovanja po dogovoru.

Razpisna komisija

OSNOVNE ŠOLE SLADKI VRH, občina Maribor,

ponovno razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- 1 učitelja za slovenščino, PRU ali P za nedoločen čas
- 2 vzgojiteljici za vrtec, VZG ali U za nedoločen čas.

Na voljo so samske sobe.

70 LET JOŽETA JANKOVIČA

Skromnemu, kot v bistvu in v srcu tudi je, Jožetu Jankoviču v Kostanjevici naslednje vrstice ne bodo posebno všeč. „Kaj pa je treba tega...“ bo zamahnil z roko in me ob prihodnjem srečanju v Kostanjevici ali v Novem mestu prijateljsko pokaral, a z dobroto, da mu tega ne moreš zameriti. Pa ni tako: širša dolenska pokrajina pozna, spuštuje in ceni dolgoletnega služnega kostanjeviškega učitelja, turističnega, kulturnega in povsod prizadevnega javnega delavca tovariša Jožeta Jankoviča — in je zato dvakrat prav, da mu ob jubileju stisne roko in zaželi še naprej tako plodno, bogato jesen življenja!

Pred nedavnim se je Jože Jankovič srečal s svojimi 70. leti — in s svojo drago šolsko mladino! Kje druge kot sredi kipečega življenja, ki mu je kljub srebrnim lasem ohranilo mlado, za vse lepo in napredno vedno vneto srce, naj bi proslavil svoj jubilej! In spet se je srečal s šolarji izpod Opatove gore, iz Črneče vasi in krajev okrog Kostanjevice, ki jih to naše rodovno mestoce vabi kot koklja piščeta ter združuje v čvrsto povezano krajevno skupnost. Čeprav je za njim že 46 bogatih šolskih let, je sedemdesetletnico življenja slavil spet sredi dela, sredi svojih mladih pevcev in pevki, spretnih „kozolčkarjev“, ki so njegova posebna ljubezen: ročna dela, verna podoba do-

Jože Jankovič (s klobukom) v Finžgarjevi igri „Divji lovec“

mačih krajev, stoje okrog kostanjeviške šole in še marsikje po svetu. Šola je uklenila mladega Kostanjevičana za vedno; doma iz zdrave kmečke družine, je tovariš Jankovič ohranil vse življenje najpristnejše stike z domačini, s kmeti in z delom. V zidnici nad Kostanjevico in doma, povsod tudi sam vedno zagrabljuje za delo, saj se nikoli ni sramoval ne kmečkega porekla, ne trdega dela od zore do mraka.

O življenju šolnika v malem mestecu, ki je skoraj vas po mentaliteti dela domačinov, pa

vendar mejnik v kulturnem življenju našega naroda, govori bogata, dragocena Jankovičeva knjižnica, njegova ljubezen in ponos. Dober pedagog, glasbenik po srcu in življenjski praksi, eden izmed pionirjev turističnega ustvarjanja na podeželju, zdaj že dobro desetletje nepogrešljiv vodnik skozi dragocenosti in zanimivosti kostanjeviških galerij in Forme vive, človek, ki je sam zasadil na stotine dreves in ki ljubi naravo tako kot knjige, pesem tako kot do- brega človeka — to je naš prizadevni Jože Jankovič! Vedno je

ostal skromen in zvest delu in nalogam, ki padajo manj hitreje, kot teko leta. Zato pa ga imajo ljudje resnično radi. Spuštujejo ga in vsak pogovor z njim je hkrati zrno novega spoznanja, da je treba na začetki poti vztrajati in ostati kljub težavam, ki ne prizaneso nikomur.

S kozarčkom pristnega cvička mu ob 70. letu življenja priskrbo nazdravljajo od blizu in daleč vsi, ki ga poznajo. Hvaležnost dolge vrste mladih pa naj mu bo najlepše plačilo.

TONE GOŠNIK

Svet

OSNOVNE ŠOLE FRANA ALBREHTA KAMNIK

razpisuje prosta delovna mesta za šol. l. 1971/72

a) za nedoločen čas:

- učitelja za slovenski jezik, PRU ali P,
- učitelja za razredni pouk, U, na podružnici Vranja peč, 50 % dodatka za težko delovno mesto
- učitelja za razredni pouk, U, na podružnici Duplica

b) za določen čas:

- učitelja za slovenski in angleški jezik, PRU ali absol., od 1. 9. do 30. 12. 1971, polovičen delovni čas do 30. 6. 1972,
- učitelja za razredni pouk, U, na podružnici Duplica, od 1. 9. 1971 do 31. 5. 1972

Rok prijave je 15 dni od dneva objave, nastop službe pa 1. 9. 1971.

Komisija za volitve in imenovanja

SKUPŠČINE OBČINE RADOVLJICA

razpisuje prosto delovno mesto ravnatelja osnovne šole v Lescah

POGOJI: Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še enega od naslednjih:

- da je učitelj z desetletno prakso
- da je predmetni učitelj z osemletno prakso ali
- da je profesor s šestletno prakso in da se je izkazal kot dober pedagog, organizator ter družbenopolitični delavec.

Rok za prijave je 15 dni po objavi. Kandidati naj vložijo ponudbe s kratkim življenjepisom, dokazilom o strokovnosti, vzgojnoizobraževalni praksi in potrdilo o nekaznovanju na naslov: Komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Radovljica.

Delovna skupnost

OSNOVNE ŠOLE NOVA VAS — BLOKE

razpisuje za nedoločen čas delovno mesto

učitelja za matematiko in fiziko

Sprejememo tudi učitelja razrednega pouka, ki ima veselje za ta dva predmeta. Na voljo je stanovanje.

Prošnje pošljite na naslov: Razpisna komisija šole Nova vas — Bloke pri Rakeku.

SVET OSNOVNE ŠOLE

„LUCIJANA BRATKOVIČA-BRATUŠA“ RENČE občina Nova Gorica

razpisuje naslednja delovna mesta za nedoločen čas:

- 2 vzgojiteljici v novem otroškem vrtcu; končana VŠ, zagotovljeni 2 samski sobi (ali 2 učiteljici za razredni pouk s prakso za določen čas od 1. septembra 1971 do 31. avgusta 1972)
- 1 učitelja za slovenski jezik; PRU, P — stanovanje po dogovoru (ali absolvent PA za določen čas od 1. septembra 1971 do 31. avgusta 1972)
- 1 učitelja za fiziko, tehnični pouk in likovni pouk, PRU (ali absolvent PA za določen čas od 1. septembra 1971 do 31. avgusta 1972), stanovanje po dogovoru
- 1 učitelja za glasbeni pouk in zborovsko petje, PA (ali absolvent PA za določen čas od 1. septembra 1971 do 31. avgusta 1972)
- 1 učitelja za biologijo, kemijo in gospodinjstvo, PRU (ali absolvent PA za določen čas od 1. septembra 1971 do 14. decembra 1971)

Prijave sprejema svet šole 15 dni po objavi. K prijavi obvezno priložite dokazilo o strokovnosti.

Toplo vas vabimo k sodelovanju.

SVET OSNOVNE ŠOLE TOMO BREJC KAMNIK

razpisuje prosto delovno mesto

pomočnika ravnatelja

Pogoji: visoka ali višja strokovna izobrazba pedagoške smeri z najmanj desetletno pedagoško prakso in strokovnim izpitom.

Rok za prijave je 15 dni po objavi razpisa.

ZA PODRUŽNIČNO OSNOVNO ŠOLO ŠMARTNO V TUHINJU

prosto delovno mesto

učitelja razrednega pouka

Na voljo je stanovanje.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Komisija za sprejem in odpust delavcev pri ZAVODU ZA VARSTVO IN DELOVNO USPOSABLJANJE MLADINE DR. MARIJANA BORŠTNARJA V DORNAVI

objavlja po sklepu sveta zavoda naslednja delovna mesta:

- 1 medicinsko sestro z višjo strokovno izobrazbo
- 2 medicinski sestre s srednjo medicinsko šolo otroške ali splošne smeri
- 3 vzgojiteljice s srednjo vzgojiteljsko, pedagoško ali medicinsko šolo, ali končano gimnazijo.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

Na voljo je samska soba.

T. ŠAREC

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE: Večji del porodniškega dopusta bom izkoristila med letnimi šolskimi počitnicami. Zanima me, če imam pravico tudi do rednega letnega dopusta?

Konec leta bom začela delati polovičen delovni čas. Koliko ur učne obveznosti na teden ima učiteljica s skrajšanim delovnim časom?

V. Č.

ODGOVOR: Delavec ima med letom pravico do letnega dopusta. Tej svoji pravici se delavec ne more odreči. Prav tako pa ga tudi delovna skupnost za to ne more prikrajšati. Prosvetna delavka, ki je koristila porodniški dopust v času šolskih počitnic, ima poleg tega tudi še pravico do letnega dopusta. Izkoristiti ga mora do konca koledarskega leta, in sicer v trajanju, ki ga določa splošni akt delovne organizacije.

Skrajšani delovni čas matere z otrokom znaša 4 ure dnevno. Pri posebnih poklicih, kot je to učiteljski, je potrebno upoštevati tudi pripravo. Po mnenju zveznega sveta za delo bi morala učiteljica učinkovito delati nekaj več kot dve uri dnevno, za pripravo in zunaj učne dejavnosti pa bi ji morali priznati nekaj več kot 90 minut dnevno.

VPRAŠANJE: Poučujem zgodovino v osnovni šoli. Opravila sem dodatne izpite za pridobitev pedagoške izobrazbe. Ali se lahko s tako izobrazbo prijavim k strokovnemu izpitu?

ODGOVOR: Zakon o osnovni šoli izrecno določa, da morajo učitelji opraviti strokovni izpit. Ker ste si poleg strokovne izobrazbe pridobili tudi predpisano pedagoško izobrazbo in ker poučujete na šoli že več kot

dve leti, imate tudi pravico opravljati strokovni izpit. Učitelj mora opraviti strokovni izpit najpozneje v petih letih opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela. Učitelj, ki v predpisanih petih letih ne opravi strokovnega izpita, ne sme več opravljati vzgojno-izobraževalnega dela na osnovni šoli.

VPRAŠANJE: Učitelj, ki je že drugo leto zaposlen na naši šoli, je odšel na odsluženje vojaškega roka. Vrnil se sredi prihodnjega leta. Koliko dni rednega dopusta mi pripada, ko se bo zopet vrnil na delo? Statut šole in pravilnik o delovnih razmerjih ne določata glede tega ničesar.

ODGOVOR: Pravica do letnega dopusta sodi med temeljne delavčeve pravice, zato ima praviloma pravico do letnega dopusta vsak delavec, ki je izpolnil

NAŠA ŠTIRI- DESET LET- NICA

Slika je stara 40 let — na njej je letnik, ki ga opisuje sestavek

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

še večja, so menjali vesti; enkrat je bilo rečeno: „Delali boste peti letnik.“ drugič spet: „Vi še ne, temveč naslednji, ki so v tretjem letniku.“ Nekako sredi aprila je novica udarila kot strela z jasnega: „Letos bo zadnja matura“. Nihče si ne more predstavljati, kako nas je to prizadelo in takoj smo pohiteli z delom in pripravi. V prvi polovici maja je padla kocka: V šoli in v časopisih je bilo objavljeno, da je ministrstvo za prosveto sklenilo podaljšati študij za eno leto tudi tistim učiteljskim, ki bi morali junija polagati matura. Od takrat smo hodili v šolo brez knjig in zvezkov, hodili smo samo zato, da smo končali razred. Kako pa bo naprej, nam ni mogel nihče povedati.

PRVI PETI LETNIK

Pričelo se je šolsko leto 1930/31. Zopet smo bili v šolskih klopih, čeprav bi že morali zapustiti šolo in v glavnem vsi smo morali urediti na vojaškem uradu odložitve odsluženja kadrovskega roka. V šoli je vladala nervoza. Na vprašanje, kaj bomo počeli v tem šolskem letu, je razrednik Šilih dvoumno dejal, da se ne ve. Končno so vendar izoblikovali nek načrt in tako smo v petem letniku imeli največ ur za poglobljeno učno-vzgojno prakso ter pedagoško skupino predmetov. Dobili smo še dva nova predmeta in to osnovo filozofije ter mentalno higieno. Proučevala sta ju prof. De Marin iz Zagreba ter dr. Pirc.

Peti letnik smo vsi končali in vsi smo bili pripuščeni k diplomskemu izpitu. Toda žal, med poletnim šolanjem so umrli kar štirje tovariši. Tako nas je prišlo do konca le 42.

Po diplomi smo čakali tri leta na nastavitvene dekrete in prvo službeno mesto. Med tem časom smo prišli za delo, ki se nam je pač ponudilo. Bili smo tista nesrečna generacija učiteljev, ki je štiri leta življenja prebila v negotovosti. Podaljšani študij, triletno čakanje in kasneje najslabša mesta, vse to je v nas rodilo odpor proti družbi. Končno je banska uprava hotela ublažiti učiteljsko brezposelnost in je z lastnimi sredstvi iz tako imenovanega „bednostnega fonda“ plačevala učitelje. Tako smo postali učitelji

„banovinski reveži“, sicer stopnjo višji od občinskih, verjetno zato, ker smo imeli diplome v žepu, toda pečat „reveža“ je ostal.

Z diplomom v žepu smo bili delavci — akordisti s povprečno 2,25 din na uro. Toda bili smo zadovoljni, da smo imeli delo, da smo nekaj zaslužili, kajti z 20 leti in še več je težko biti odvisen od težko prisluženega denarja staršev.

Sedaj poteka že štirideset let od takrat. Dvainsirideset mladih učiteljev se je takrat razkropilo. Življenjska pot jih je zanesla na vse vetrove in danes so v različnih poklicih. Nekaj jih je že umrlo, nekateri so se porazgubili, da ne vemo, kje so. Večina jih je v prosvetni službi in na vodilnih mestih, nekateri so že upokojeni.

Kakšno bo letošnje snidenje po štiridesetih letih? Ko smo se razšli, smo bili dvajsetletni mladeniči, danes ima vsak svoj življenjski roman za sabo, saj je bila doba teh štirideset let zelo razburkana in viharina.

VILKO KOLAR — DOMEN

Komisija za sprejem in odpust delavcev pri ZAVODU ZA VARSTVO IN DELOVNO USPOSABLJANJE MLADINE DR. MARIJANA BORŠTNARJA V DORNAVI

razpisuje po sklepu sveta zavoda prosta delovna mesta:

- a) pomočnika ravnatelja
- b) psihologa
- c) socialnega delavca

Sprejemni pogoji:

- ad a) visoka ali višja izobrazba ekonomske, pravne ali komercialne smeri in 5 let delovnih izkušenj,
- ad b) visoka strokovna izobrazba — lahko absolvent psihologije,
- ad c) višja šola za socialne delavce

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 15-dneh po objavi razpisa.

RAVNOTEŽJE

Večkrat smo se že zgrozili ob besedi infarkt, depresija, karcinom. Vse bolj pogoste besede, ki skrivajo težke obresti današnjega človeka banki modernega časa. Smo se vprašali zakaj? Napvečkrat vzamemo posledico nenapornega, prenaptega življenja kot logično dejstvo. Vzroki so precej globlji, kot je vi-

Ob vse večji poplavi „ploče“ na naših rahlih tleh, kjer so pešci že skoraj mu-
... primerki, smo pozabili, da nam je tehnika sicer prihranila čas, zmanjšala razdalje, dala delo, nas pa zal pomeh-

kuzila, razvabila in vsilila nove navade, ki so nujno postale naša škodljiva, druga narava. Gre za to, da smo iz našega slovarja izbrisali pojme: narava, svež zrak, hoja, planinarjenje, telovadba, šport. Vse to beži mimo večine nas kot nepotrebnost ostanek minule dobe. Večina naših priljubljenih vikendov se konča tako, da se stlačimo v pločevinaste škatle in se nekam odpeljemo. V najboljšem primeru obsedimo na prvi travi, razstavimo vse pridobitve plastike (kot etiketo našega družbenega uspeha) in spečemo kaj na raznju. Če damo še neizbežno domačo

kapljico, že mislimo, da je naša nedeljska rekreacija dopolnjena. To je vse lepo, le premalo. Našemu telesu je potrebno gibanje, da se napije kisika, našim očem pa tiha, nevsihljiva lepota narave; naši zbegani duševnosti mir in počitek.

Hoja in planinarjenje nas bo približalo naravi, vrnilo skromnost, nas približalo same sebi. Čisto drugače nam bosta teknila hrana in pijača po urici hoje in nevisiljivem, lahkotnem pogovoru, kot pa po živčni vožnji. Dobro je, da ne pozabimo na plavanje v letnem, prav tako v zimskem času. Vrnimo se k naravi vedno, kadarkoli utegnemo. Poleg nedeljskega počitka bi bilo dobro, da si tudi med tednom poiščemo kako uro časa za priljubljeno zabavo. Naj bo to šah, tarok, obisk, ribolov, slikanje ali pisanje. Važno je, da najdemo čas zase, da se sprostimo, izključimo skrb in vsaj par ur pozabimo, da nekaj predstavljamo ali moramo predstavljati. Postanimo to, kar smo: čisto navadni, dobri, veliki otroci. Dovoliti sebi razkošje in postati nekaj ur na teden to, kar si, iz srca, bi morala biti naša dolžnost do sebe in družbe.

TEA

RDEČE IN ČRNO

Zvonec je zazvonil. Učenci so hiteli v svoje razrede. Tudi mi smo vstopili. Sedli smo na pripravljene stolčke in čakali. Sprejele so nas radovedne otroške oči. Tovarišica je začela s poukom. Poslušali smo pogovor o kartonskih številkah. Opazili smo, da so imeli učenci pred seboj rdeče in črne kartonske številke od 0 do 10.

Na zahtevo: „Dodaj številu 25 deset enot!“ so učenci dvignili številko 3 rdeče barve in številko 5 črne barve.

Sami so operirali, sami dodajali, sami ugotavljali desetice in enice. Z rdeče obarvano številko so označili desetice, s črno pa enice. Povečevali, zmanjševali in ugotavljali so dobljena števila. Delali so tiho, zbrano. Lička so jim rdela od razmišljanja in ponosa. Vsi so znali, le redkokateri se je zmotil.

Opazovalci smo po končani uri spoznali koristnost takega dela. Ugotovili smo, da je mogoče ta način dela s pridom uporabljati tudi pri pouku slovenskega jezika.

Tudi sama sem začela uporabljati take kartončke, saj je ta način vreden posnemanja.

TILIKA KREFT

Zahvala samopomoči

Zahvaljujem se Samopomoči prosvetnih delavcev Slovenije v Ljubljani, Gosposka ul. 3, za pomoč, ki sem jo prejela kot posmrtno po svojem pokojnem možu profesorju dr. inž. Črtomirju Nučiču. Čeravno sem vedela, da je bil moj pokojni mož član te dobrodelne ustanove, mi niti na misel ni prišlo, da dobim ob smrti moža denarno pomoč, in jo zato tudi nisem zahtevala. Ko je odbor ob pregledu lanskega poslovanja ugotovil, da je bil moj pokojni mož član Samopomoči in da se nisem prejela pomoči, ki jo ta sindikalna dejavnost daje svojem ob smrti člana, mi je bila posmrtnina takoj izplačana. Zato izrekam priznanje in zahvalo tako odboru za vestno poslovanje kot članom, ki jih je privedla v Samopomoč humanost in želja pomagati družinam svojih stanovskih tovarišev, ko jih doleti najhujše.

DOLORES NUČIČ

Kinematografi prikazujejo

O OSKARJU NEKOLIKO VEČ NEOPOREČNI DRŽAVLJAN

Zadnje čase so v svetu politično in socialno angažirani filmski pamfleti zelo cenjeni in zato ni čudno, če jim poklanjajo razne nagrade. Vse se je začelo pred leti s prodorom neznanih kinematografij — kubanske, brazilske in mnogih afriških, ki so prek filmskega medija razkrile svetu resnična notranja stanja njihovih dežel. Med prvimi v Evropi se je ukvarjal s to zvrstjo predvsem francoski režiser Jean-Luc Godard. Prav tako ni presenetljivo, da je posnel takšen film tudi Italijan Elio Petri, saj vsi njegovi dosedanj filmi kažejo, da ga zelo zanimajo socialni premiki in politični dogodki doma, pa tudi skrivnostna in ne do kraja razumljiva človeška psiha. Oba elementa se pojavljata tudi v njegovem zadnjem filmu Neoporečni državljani, ki je letos neoporečno dobil oskarja kot najboljši neameriški film leta.

Film deluje kritično. In prav to je tisto, kar ga približa današnjemu zavestnemu gledalcu. Po drugi strani pa je tudi manipulativno blago prav takšne družbe, ki jo film kritizira. Saj ga izrablja za sprostitve človeškega besa, stvari pa se bistveno ne spremenijo. V končni konsekvenci pa umetnost tudi ne spreobrača družbe, temveč je le njena vest.

Film je pravzaprav shematska konstrukcija, v kateri se jasno izkristalizira glavna misel. K izpovedni moči ni pripomogla le obrtna režiserjeva veščina in želja povedati resnico, temveč tudi odlična igra Florinde Boncal in zlasti Volonteja, precizno kadiranje, nekoliko spektakularna barvitost in dekor, shematizirani značaji, glasba, skratka — čistost filmskega izraza.

Neoporečni državljani je tudi film, ki preseneča: iz začetne navidezne ljubezenske zgodbe prerasča po obliki v psiho-kriminalko, po miselno-kritični ostrini pa v politični film.

Vendar pa je režiser Petri kljub psihološko-filozofsko-kritični vsebini usel suhoparnosti, saj je kot vsi veliki umetniki filma dodal poetičnost in prav zato deluje sveže. Čeprav morada gledalcu način prikazovanja ne ustreza, pa mora priznati, da je film zelo dobro delo, namenjeno predvsem današnjemu kritičnemu in zavestnemu človeku.

NEVA MUŽIČ

WR — MISTERIJ ORGANIZMA je najnovejši film Dušana Makavejeva. To je njegovo najbolj poetično in angažirano delo. Pesnik — komunist nam daje svojo vizijo osvobojenega

človeka. Občuduje neodvisnost jugoslovanskih komunistov, odsotnost dogmatizma in z njim vred tudi predsodkov, ki bi zavirali oblikovanje novih odnosov med ljudmi. Seveda pa bo ta čudovita pesniška izpoved težko našla pot do onih, ki jim je komunizem le sredstvo političnega ali tudi družbenega uveljavljanja, ne pa življenjski stil. Težko ga bodo sprejeli tudi tisti, ki ocenjujejo umetnost in življenje že z vnaprej pripravljenimi merili. To je film za čustveno in miselno bogate, razgledane in v komunistično prihodnost usmerjene državljane vsega sveta.

BALADA O OKRUTNEM je novi jugoslovanski film režiserja Radivoja Lile Djukića.

To je film, ki ne prinaša ničesar novega v filmsko produkcijo. Zgodba o osamljenosti in osamljenem je realizirana na ravni stereotipnega prikazovanja, ki že v zgodbi izčrpa vse možnosti kakršnekoli sprejembe med vizualizacijo slike in

ODISEJA 2001, film ameriškega režiserja Stanleya Kubricka je fantastičen. V načrtu zgodbe odpira režiser nove možnosti komunikacije med človekom in kompjuterjem in nove možnosti interkomunikacije med seboj v mediju ljudskega sporočila in mediju prenosa misli na daljavo. Ta novost v zgodbi pa se realizira v filmu prek avdiovizualizacije slike. To se kaže v uporabi sedanjih možnosti in iskanju novih možnosti v tehniki vizualizacije slike. Rezultat je slika, ki nima določene prostora na zgoraj in spodaj, temveč časovno oddaljevanje in približevanje. To je fenomen gibanja na način, ki omogoča brezračni prostor. Film je narejen za ogled, ki omogoča predvajanje v Kranju po sistemu Toddoo super Panoram 70 mm, kjer bomo ka najboj deležni bombardiranja avdiovizualizacije slike.

NEKATERI SO ZA VROČ je ameriška filmska komedija režiserja Billyja Wilderja.

Ponovno smo odkupili cenco za predvajanje tega filma. Ta odločitev pa ni naključna, temveč je nastala iz potrebe po dobrih komedijah, ki jih pa manjkajo.

Čeprav je film nastal preveč leti, je še danes zelo zanimiv in nov zaradi nenehne petosti smešnih dogodkov. Zmožnost se v tem filmu realizira v nenehnem prenosu objektivne smehe od platna na občinstvo (smejemo se v ženski oblečenini možema, ki se pčutita v svoji preobleki skrajneugodno) in iz prenosa smehe od občinstva na platno (preoblečenina možema so smešne nerodnosti, ki jih naredijo vsi, ki ste za smeh, si ogledajte film nekaterih, ki so za vroč

Svet osnovne šole

DUŠANA JEREBA SLOVENSKE KONJICE

razpisuje za šolsko leto 1971/72 delovno mesto

učitelja na podružnični šoli v Špitaliču

Nastop dela 1. 9. 1971.

Na voljo je samska soba.

MURSKA SOBOTA:

Podelitev nagrad zaslužnim prosvetnim delavcem

Prosvetni delavci mursko-soboške občine so dne 5. junija imeli svoj praznik. V kinematografski dvorani je bila proslava, ki jo je pripravil poseben odbor pod vodstvom Iva Orešnika. Navzoči so bili tudi predstavniki sindikata, republiške izobraževalne skupnosti in občinske skupščine.

Predsednica soboške občine Ivanka Koren je razdelila priznanja in nagrade zaslužnim prosvetnim delavcem. Nagrade

so dobili: Marija Barban, upravnica dijaškega doma Murski Soboti; Marjan Leb, ravnatelj soboške ekonomske srednje šole; Marjeta Ros, upokojena učiteljica; Matija Slav, učitelj iz Vučje Gomile; Vili Šparaš, vzgojiteljica v soboškem vrtcu in Miha Veršič, ravnatelj II. osnovne šole v Murski Soboti.

Slavje je pozvil koncert avstrijsko-radgonskih glasbenikov, sklenila pa slavnostna čerja v hotelu Diana.

TEHNIŠKA ŠOLA ZA STROJNO STROKO V LJUBLJANI, AŠKERČEVA 7/II

razpisuje

VPIS V I. LETNIK ZA ŠOLSKO LETO 1971/72

V strojni in varilski odsek bo sprejetih 260 učencev (—nk)

Pogoji za sprejem so:

1. uspešno končana osemletna osnovna šola
2. pozitivna ocena iz tujega jezika v spričevalu o končani osnovni šoli
3. starost največ 18 let
4. ustrezno zdravstveno stanje
5. uspešno opravljen sprejemni izpit.

Prijave za vpis (obr. 1,20 v prodaji Državne založbe) kolkujte s kolkom za 1 din ter ji priložite:

1. spričevalo o končani osemletni osnovni šoli (original)
2. zdravniško spričevalo, ki ne sme biti starejše od meseca dni.

Prijave za vpis sprejema šola dne 19., 21., in 22. junija 1971 od 8. do 12. ure in od 16. do 18. ure v sobi 7/II. Aškerčeva c. 7. Po pošti poslanih prijav ne bomo upoštevali.

Učenci, ki so končali osnovno šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom, ne bodo opravljali sprejemnega izpita, ostali pa le, če bo prijavljenih več kandidatov, kot je razpisanih mest.

Sprejemni izpit bo 25. junija 1971 iz slovenskega jezika in matematike. Pričetek izpita bo ob 8. uri po navodilih, ki jih bodo kandidati dobili ob vpisu.

Kandidati zunaj Ljubljane, ki žele biti sprejeti v Dom Tehniških šol na Vidovdanski 7, vložijo prošnje neposredno v upravo doma.